

KULTURHISTORISK
MUSEUM
UNIVERSITETET I OSLO
FORNMINNESEKSJONEN

Postboks 6762,
St. Olavs Plass
0130 Oslo

RAPPORT

ARKEOLOGISK UTGRAVNING

**Bosetningsspor med spor etter
håndverksvirksomhet**

Krakerud, 50/1,3
Sør-Odal, Hedmark

Charlotte Melsom /
Inger Marie Berg-Hansen

Oslo 2008

**KULTURHISTORISK
MUSEUM
UNIVERSITETET
I OSLO**

Gårds-/ bruksnavn Krakerud	G.nr./ b.nr. 50/1,3
Kommune Sør-Odal	Fylke Hedmark
Saksnavn Hovedvannledningsanlegg Sander – Skarnes, del av etappe 2: Moen/Krakerud - Sander	Kulturminnetype Bosetningsspor med spor etter håndverksaktivitet
Saksnummer (arkivnr. Kulturhistorisk museum) 05/5117	Tiltakskode/ prosjektkode 759042 / 250639
Eier/ bruker, adresse	Tiltakshaver Sør-Odal kommune
Tidsrom for utgravning 5.-15. september 2005	M 711-kart/ UTM-koordinater/ Kartdatum NGO 1948 Gauss-K. Akse 3, N: 249699, Ø: 58093
ØK-kart CX 053-5-3	ØK-koordinater
A-nr. 2006/1	C.nr. C55035/1-88, C55036
ID-nr (Askeladden) 99133, 99135	Negativnr. (Kulturhistorisk museum) Cf.30162-67
Rapport ved: Charlotte Melsom/ Inger Marie Berg-Hansen	Dato: 12.01.2005/27.11.2008
Saksbehandler: Inger Marie Berg-Hansen	Prosjektleder: Inger Marie Berg-Hansen

SAMMENDRAG

I forbindelse med ny kommunal vannledning fra Skarnes til Sander ble det gjennomført en arkeologisk utgravning av automatisk fredet kulturminner på Krakerud 50/1,3. Det om lag 1100 m² store utgravingsområdet lå i dyrket mark på sørsiden av Glomma. Det er tidligere registrert flere kulturminner i området. I 2004 gjennomførte Kulturhistorisk museum en utgravning på Moen 49/1 rett vest for utgravningsområdet, som avdekket bosetningsspor som hovedsakelig er datert til eldre jernalder. Under utgravningen på Krakerud ble det påvist 26 forhistoriske nedgravninger. Av disse var det 6 kokegroper, 16 stolpehull, 3 avfallsgroper og 1 ovn.

Fem av ni dateringer er til perioden 800-400 BC, dvs. yngre bronsealder/ førromersk jernalder. To stolpehull, en kokegrop og to dateringer fra ovnen S22 er fra denne perioden. I tillegg er avfallsgropa S8 datert med to dateringer til 975-800 BC og 395-375 BC, som også faller innenfor yngre bronsealder/ førromersk jernalder. To kokegroper har yngre dateringer, S23 til 40 BC-115 AD og S36 til 65-135 AD, dvs. slutten av førromersk jernalder og tidlig eldre romertid. Bosetningssporene fra Krakerud ser ut til å være litt eldre enn det området på Moen som ble undersøkt i 2004. Dateringene fra Moen var stor sett fra førromersk jernalder – vikingtid, mens dateringene fra Krakerud stort sett er yngre bronsealder – førromersk jernalder.

Det ble funnet keramikk i 7 av nedgravningene, og det ble samlet inn totalt 224 enkeltskår. Det meste av keramikken ble funnet i ovnen (S22) og en stor avfallsgrop (S8). I tillegg ble det funnet et løsfunn av en skafthulløks (C55036). Ovnen er muligens brukt til keramikkproduksjon og avfallsgropene kan være avfall fra denne produksjonen. De undersøkte bosetningssporene på Krakerud utgjør sammen med sporene på Moen et stort bosetningsområde. Funnmaterialet og enkelte strukturer har tydelige likhetstrekk. Funnene er tolket som et bosetningsområde fra eldre jernalder med spor etter håndverksaktivitet. I tillegg til ovnen undersøkte Hedmark fylkeskommune en smie på Moen i 2004.

Under registreringene ble det påvist bosetningsspor sør for utgravningsområdet, og det er funnet skjørbrent stein spredt på jordet. Det er sannsynlig at boplassen dekker et langt større område enn det som så langt er undersøkt. Jordet på Krakerud blir hardt pløyd, og på Moen drives det gressplenproduksjon. Kulturminnet er derfor sterkt truet, og vil trolig være fullstendig ødelagt om få år.

INNHOOLD

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN.....	2
2. DELTAGERE, TIDSRØM	2
3. FORMIDLING	3
4. LANDSKAPET - FUNN OG FORNMINNER	3
5. UTGRAVNINGEN	4
5.1 Problemstillinger – prioriteringer.....	4
5.2 Utgravningsmetode.....	4
5.3 Utgravningens forløp.....	5
5.4 Kildekritiske forhold	5
5.5 Utgravningen.....	5
5.5.1 Funnmateriale	5
5.5.2 Strukturer	6
5.5.3 Datering	14
5.5.4 Naturvitenskapelige prøver	14
5.5.5 Analyser.....	14
5.6 Vurdering av utgravningsresultatene, tolkning og diskusjon.....	15
6. KONKLUSJON	17
7. LITTERATUR.....	17
8. VEDLEGG	19
8.1. Strukturliste	19
8.2. Funn og prøver	20
8.3. Tegninger	22
8.5. Fotoliste.	29
8.6. Analyser.....	33
8.7. Kart.....	37
8.8 Tilveksttekst.....	40

RAPPORT FRA ARKEOLOGISK UTGRAVNING

KRAKERUD, 50/1,3, SØR-ODAL KOMMUNE, HEDMARK FYLKE

FORFATTER CHARLOTTE MELSOM

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN

Den arkeologiske undersøkelsen ble gjennomført i forbindelse med ny kommunal vannledning fra Skarnes til Sander i Sør-Odal kommune. Tiltaket omfatter en del av etappe 2; Moen/ Krakerud - Sander.

Tiltaksområdet ble registrert av Hedmark fylkeskommune i mai 2005, i form av en om lag 3 meter bred søkesjakt i vannledningstraseen, bare avbrutt av gårdsveien inn til Krakerud. Det ble påvist til sammen 28 automatisk fredete kulturminner/strukturer, i form av kokegroper, stolpehull og groper med ukjent funksjon (Birkelund 2005). 26 av strukturene lå i sjakt 1, mens det i sjakt 2 ble registrert 2 strukturer (id 91335). Det ble funnet flere mindre skår uornert grov keramikk, av en type som ofte finnes på jernalderboplasser.

Riksantikvaren ga, i brev av 11.07.2005, dispensasjon fra lov om kulturminner av 9. juni 1978, § 8,1. ledd, for automatisk fredete kulturminner (id 91333 og 91335: bosetningsspor), med vilkår om arkeologisk undersøkelse.

I forbindelse med samme tiltak gjennomførte Kulturhistorisk museum i 2004 en arkeologisk utgravning av et område med bosetningsspor (id 88254) innenfor etappe 1 Mangåa–Moen/Krakerud. Dette området grenser til årets undersøkelsesområde, og Kulturhistorisk museum oppfatter dem som en del av et større boplassområde.

2. DELTAGERE, TIDSRUM

Undersøkelsen fant sted fra 5. – 15. september 2005, til sammen ni arbeidsdager i felt.

Navn	Stilling	Tidsrom	Antall uker
Charlotte Melsom	Feltleder	05.- 15.09. 2005	2
Hanne-Mette Rendall-Wooldridge	Feltassistent	05.- 15.09. 2005	2

I tillegg var Lars Erik Logna fra Rolf Døli A/S gravemaskinfører under flateavdekkingen mandag 5. og tirsdag 6. september. Anne Tømmerås fra Kulturhistorisk museum foretok innmåling av feltet samt strukturer 14.09. Prosjektleder Inger Marie Berg-Hansen fra Kulturhistorisk museum var på befaring

på feltet onsdag 07.09, og tirsdag 13.09. Ingvild S. Andreassen fra Kulturhistorisk museum utarbeidet kartmaterialet i etterarbeidsfasen.

3. FORMIDLING

Utgravningen ble omtalt i lokalavisen "Glåmdalen" den 9. september under tittelen "Fant 4000 år gammel øks". Det var relativt mange fra lokalmiljøet innom feltet i løpet av utgravningsperioden. De viste stor interesserte for arbeidets gang og det som ble funnet.

4. LANDSKAPET - FUNN OG FORNMINNER

Den aktuelle delen av vannledningstraseen går gjennom dyrket mark langs sørsiden av Glomma. Landskapet på stedet består av langstrakte, åpne og flate sandområder.

Det er tidligere registrert og undersøkt flere kulturminner i området. I forbindelse med fylkeskommunens registrering i 1997 ble det observert skjørbrent stein og kull spredt i åkrene i området. Oppløyd skjørbrent stein kan stamme fra kokegroper/ildsteder, og tolkes derfor gjerne som en boplassindikator. Det gjaldt især omkring tunet på Hauggård 48/1, på jordet nord for industriområde (gnr. 49/1), og på åkrene omkring tunet på Krakerud 50/1,3. Tilsvarende funn ble også gjort under registreringsarbeidet i forbindelse med omlegging av Rv. 175 i området. I tillegg ble det også funnet et stolpehull ved sjaktning om lag 150 meter øst for det omsøkte området.

I 2004 gjennomførte Kulturhistorisk museum en arkeologisk undersøkelse på tilstøtende jorde vest for det omsøkte kulturminneområdet, på Moen gnr. 49/1 (Melsom 2005/2007). Dette ble gjort i sammenheng med forrige etappe av vannledningstraseen, samt omlegging av Rv. 175. Det ble påvist 39 forhistoriske strukturer. Det var 24 groper med uvisst funksjon, 2 ildsteder og et kokegropfelt med 13 kokegroper. Tre av kokegropene er datert til førromersk jernalder, to til yngre romertid. Et ildsted er datert til vikingtid. En grop og en rot er datert til førromersk jernalder, og en annen grop til steinalder.

Blant andre kulturminner i området ligger det tvers over Glomma for det aktuelle området, på den nordlige bredden, kirkestedet Strøm som går tilbake til middelalder. Av løsfunn er det bare kjent en øks fra vikingtid (C 26318) på Mangset gnr. 46. Av de berørte gårdene er Moen den som tidligst nevnes i skriftlige kilder fra middelalderen (Diplomatarium Norvegicum) (jf. O. Rygh i <http://www.dokpro.uio.no>). Moen gnr. 49 nevnes første gang som Mo i 1499 (DN. XIII 138). De øvrige gårdene i området (Krakerud, Hauggård og Mangbakken) nevnes først fra 1520 og seinere.

Undergrunnen besto av fin, lysegul og steinfri sand. Steinene var begrenset til de forhistoriske strukturene på feltet.

5. UTGRAVNINGEN

5.1 PROBLEMSTILLINGER – PRIORITERINGER

Aktuelle problemstillinger for undersøkelsen var:

- Datering og funksjonsbestemming av de ulike strukturene.
- Er de nyregistrerte bosetningssporene fra samme bosetningsfase som det området som ble undersøkt i 2004?
- Kan undersøkelsen bidra til funksjonsbestemming av gropene med uviss funksjon som ble undersøkt i 2004?
- Finnes det spor etter flere bruksfaser, eller tilhører alle sporene samme situasjon?
- Hvilke aktiviteter er strukturene spor etter? Dreier det seg om gårdsbosetting av alminnelig type, eller er det spor etter andre aktiviteter (jf. funn av smiegrop/esse samt groper med ukjent funksjon i 2004)?
- Er det mulig å skille ut en bygning blant de registrerte stolpehullene?

Kjennskapen til den forhistorisk bosetningen langs denne delen av Glomma og Hedmark er mangelfull. Undersøkelsen på Moen gnr. 49/1 i 2004 bidro til viktig ny kunnskap, men reiste også nye spørsmål. Det ble derfor prioritert å undersøke strukturer i den vestlige delen av feltet som lå nær utgravningsområdet fra 2004. De strukturene som her var tydeligst ble undersøkt i håp om at de ville bidra til økt forståelse av den aktiviteten som hadde foregått i området. Mulige ovner, og andre strukturer av uvanlig type, ble prioritert undersøkt for å avklare funksjon, samt for å sikre kullprøver til datering.

I tillegg var det i registreringsrapporten nevnt flere strukturer med ukjent funksjon. Det var viktig å få kartlagt hva slags nedgravninger dette dreide seg om, samt funksjon, alder og relasjon til de andre funnene på stedet.

5.2 UTGRAVNINGSMETODE

Sjaktene ble gjenfylt etter at fylkeskommunen hadde avsluttet registreringsarbeidet. Utvalgte strukturer hadde blitt tildekt med filtduk. Utgravningen ble gjennomført som en maskinell flateavdekking (Løken, Pilø & Hemdorff 1996). Pløyelaget ble igjen fjernet med maskin for å kunne undersøke bosetningssporene. Undersøkelsen omfattet hele tiltaksområdets bredde. Feltet ble stedvis utvidet der funntettheten var stor. De avdekte strukturene ble nummerert fra S 1 og oppover, og finrenset manuell med krafse og graveskje. Påviste nedgravninger ble beskrevet og dokumentert (med foto og tegning) i plan før de ble gravd ut. Enkelte strukturer, som ble ansett som spesielt interessante, ble gravd stratigrafisk og totalgravd. Dette ble gjort for å avklare nedgravningens form med sikkerhet. I enkelte tilfeller ble fyllmassene fra nedgravningene tørrsåldet. Et utvalg av kokegropene ble snittet med graveskje/spade, og dokumentert. Koksteinsmengden fra utgravd halvdel ble målt i 12 liters bøtter.

Det ble tatt ut kullprøver til vedartsbestemmelse og datering i sikker kontekst fra et utvalg av strukturene, samt makroprøver. I tillegg ble det samlet inn makroprøver fra spesielt interessante strukturer. Sjaktene og de enkelte strukturene ble målt inn digitalt.

5.3 UTGRAVNINGENS FORLØP

Utgravningen forløp som forventet, uten nevneverdige problemer. Det ble brukt om lag tre dager på å fjerne pløyetaget, samt rense opp undergrunnen med krafse. Flateavdekkingen startet i feltets vestlige grense. Overgangen mellom pløyetaget og sandundergrunnen var lett å se under avdekkingen. Pløyetaget, som var mellom 30–40 cm dypt, var bortimot steinfritt. Det var greit å se strukturer nedgravd i de lyse, tørre sandmassene. Enkelte dager la flyvesand seg over feltet og dekket til strukturer. Dette førte til at strukturer måtte renses opp på nytt hvilket var tidkrevende. Værmessig varierte det fra strålende sol til kraftig regn. På bakgrunn av antallet strukturer og målsetning ble utgravningen avsluttet en dag tidligere enn planlagt.

Feltet etter
avdekking
(Cf30162_20).

5.4 KILDEKRITISKE FORHOLD

Langvarig dyrkning på stedet hadde satt sitt preg på de forhistoriske nedgravningen. Det var særlig tydelig på enkelte av kokegropene. I varierende grad var kokegropenes ytre avgrensning intakt, mens innholdet var omrotet, og bare bunnen bevart. Undersøkelsens begrensning til det smale tiltaksområdet gjør tolkningen av sporene vanskelig. Dette gjaldt særlig tolkningen av stolpehullene.

5.5 UTGRAVNINGEN

5.5.1 FUNNMATERIALE

Det ble gjort mange gjenstandsfunn på lokaliteten. Gjenstander ble kun funnet i tilknytning til strukturer. Keramikken var den dominerende funnkategorien. Det ble påtruffet keramikk i 7 av 35 nedgravninger, og ble det samlet inn om lag 224 enkeltskår. Mesteparten av keramikken kom fra S22 (ovn) og S8 (avfallsgrop). S8 besto av syv identifiserbare lag, og det ble funnet skår i samtlige av dem (C55035/1-11). I ovnen (S22) lå skårene mot bunnen mellom steinene langs nedgravningens kant (C55035/12-19). Det ble observert flere konsentrasjoner med keramikkskår i ovnen, men på grunn av dårlige bevaringsforhold hadde de gått i

opløsning og var ikke mulig å ta inn. Keramikkmaterialet var generelt svært fragmentert. Det lar seg derfor ikke gjøre å typebestemme leirkarene som skårene stammer fra, og følgelig kan de heller ikke dateres presist på typologisk grunnlag. Alle skårene har imidlertid eldre jernalderkarakter. Godset var i de fleste tilfeller grovt magret, og ingen av skårene var dekorert. Blant skårene var det 16 randskår.

Av andre gjenstander ble det funnet en del av et lite redskap av jern (C55035/1) fra S8, og del av en essekake fra en smie og mulig smieslagg (C55035/26) fra S59 (avfallsgrop). Det ble funnet brent bein i S36 (C55035/27) og to andre kokegroper, i ovnen (S22, C55035/15) og i den store avfallsgropen (S8, C55035/5). I kokegrop S16 ble det dessuten funnet ubrente tenner av hest og storfe i kullaget (C55035/28). Tennene ble artsbestemt av Anja Mansrud ved Kulturhistorisk museum. Det foreligger ingen rapport av beinanalysene.

I tillegg ble det funnet en skafthulløks (C55036). Den ble funnet i overgang mellom pløyelag og undergrunn, og siden den ikke fremkom i tilknytning til noen nedgravning ble den klassifisert som et løsfunn. Antageligvis er ikke skafthulløksen og nedgravningene på feltet samtidige. Det er ikke uvanlig at slike økser, datert til senneolitikum/ eldre bronsealder, fremkommer som løsfunn i dyrket mark. Av lignende øksefunn i området kan nevnes C12803 fra Nord-Strøm og C34091 fra Sandermoen.

Hedmark fylkeskommune tok under registreringen inn et keramikkskår som preparat. Funnet kom fra en kokegrop (Birkelund 2005:4-5). Preparatet, som ble gravd ut i etterarbeidsfasen, inneholdt 12 små og grovmagret skår fra samme kar (C55035/25). Skårene var svært dårlig bevart.

Arbeidsbilde
(Cf30163_01).

5.5.2 STRUKTURER

På det ca 1100 m² store feltet ble det påvist 26 nedgravninger tolket som forhistoriske. Alle strukturene befant seg i sjakta vest for gårdsveien på Krakerud. Av disse var det 16 stolpehull, 6 ble tolket som sikre kokegroper, 3 ble tolket som groper/avfallsgroper og 1 ble tolket som ovn. Tre av strukturene ble totalgravd (S8, S16 og S22), mens resten av strukturene ble snittet. Totalt 37 nedgravninger ble

avskrevet, som resultat av moderne aktiviteter, røtter eller andre naturfenomener, basert på overflateobservasjoner eller etter snitting. De registrerte strukturene i sjakta øst for gårdsveien ble gjenfunnet og undersøkt men avskrevet som brente røtter (oppført som S1 og S2, sjakt 2 i strukturlista). De fleste strukturene lå samlet i den vestlige delen av feltet, men det fantes også noen få lenger mot øst. Nedenfor følger en detaljert beskrivelse av hver av strukturene som ble utgravd.

Ovn

S22. I overflaten hadde nedgravningen tilnærmet oval form (ca. 140x80 cm), og massen besto av mørk gråbrun humusrik jord med kullspetter. Mot sørvest strakk det seg en over 1 m lang og 35 cm bred kanal ut fra nedgravningen. Steinene i overflaten var ikke skjørbrente. Det var mulig å identifisere 7 lag i nedgravningen, i tillegg til 4 i luftekanalen. Det øverste laget (1) besto av samme masse som i overflaten. Lag 2 liknet lag 1 men hadde noe lysere farge. I øst forekom det et lag (3) med lysebrun sand med kullspetter. Lag 4 var et kompakt mørkerødt lag (jernholdig) med stein og kull. Steinene, som var varmpåvirket, dekket nedgravningens bunn og sidevegger. Nedgravningen var om lag 26 cm dyp. I midten under lag 4 ble det observert en fordypning som var totalt 38 cm bred og 44 dyp. Fordypningen hadde likhetstrekk med alminnelige stolpehull. Sentralt i nedgravningen var det mulig å se brun humusholdig jord og kullspetter, med rette sidevegger og buet bunn. Rundt denne massen lå det et oransje sandlag (7). I tillegg lå det en sandlinse (lag 5) mellom lag 6 og 4 i østlig del av fordypningen. Det ble påtruffet en del keramikkskår i lag 1, 2 og 3, men de fleste og største skårene ble funnet over og innimellom steinene i lag 4. Det ble også funnet mange brente leireklumper tolket som rester etter ovnsforing. Strukturen ble formgravd, og da den var tømt hadde den rette sidevegger og tilnærmet flat bunn, utenom fordypningen i midten, og var ca 25 cm dyp. Luftekanalen var om lag 16 cm dyp. Ovnen har med all sannsynlighet hatt et steinsatt kammer foret med leire. Steinene i lag 4 var tydelig varmpåvirket. Luftekanalen ble også formgravd. Den sørligste halvdel ble gravd først, og deretter den nordlige. Kanalen besto av fire humusholdige jordlag som varierte noe i farge. Det nest nederste laget hadde et spesielt fett preg og inneholdt konsentrasjon av kull samt 5 små steiner. Det ble funnet et lite keramikkskår samt en klump brent leire i luftekanalen. S22 er datert ved to prøver til 755-415 BC og 785-550 BC, dvs. yngre bronsealder/ førromersk jernalder.

Ovn S22,
ferdig gravd
ut
(Cf30165_02).

Avfallsgroper

Det ble funnet 3 nedgravninger på feltet som ble tolket som avfallsgroper. Gropernes størrelse varierte, men de inneholdt relativt like fyllmasser og funn som en kan forvente å påtreffe i en avfallsgrop.

S8. Strukturen avgrenses tydelig mot den lyse sand undergrunnen. Overflaten besto av gråbrun sand iblandet noen kullbiter. Massen hadde et klart humusholdig preg. Form i flaten var ujevn. Største lengde i snittet var ca 182 cm, og største bredde ca 130 cm. Strukturen ble delt i fire deler som alle ble gravd stratigrafisk. Den ble gravd stratigrafisk for å dokumentere strukturens form og oppbygging, samt registrerer hvilke lag funnene kom fra. I tillegg ble det bevart en N-S og Ø-V gående profilvegger som ble fjernet til slutt. Strukturen var lengst i nordsør gående retning. Til sammen ble det identifisert 8 ulike lag (A til H). De ulike lagene er utførlig beskrevet på tegningen av strukturen (tegning 8). Alle lagene ble tolket som avfallslag, og det var mulig å se ”tiplines”, dvs. fra hvilke retning massene var blitt kastet opp i gropen. Alle lagene inneholdt kullspetter og hadde et mer eller mindre humusholdig preg, Fargen på lagene varierte fra lys fin sand til mørk gråbrun. Det nederste laget (G) inneholdt små klumper brent leire og små skjørbrente steiner. Da strukturen var totalgravd var det mulig å se på hvilken måte den var skåret ned i undergrunnen. I nord og sør var sideveggene tilnærmet rette, mens mer buet i øst og vest. Bunnen av gropen var flat. Det ble funnet keramikk i alle lagene bortsett fra lag h. Det ble også funnet et fragment av et lite metallredskap (jern?) i lag E, brent bein i lag A, E, F og flere klumper brente leire/leirforing i lag B og C. Det øverste og det nederste laget ble datert. Lag A er datert på bjørk, selje, vier/osp til 395-375 BC og lag G på eik til 975-800 BC.

S8 ferdig gravd ut (Cf30165_01).

S17. Nedgravningen lå rett øst for S20, hadde også ujevn form i flate. I overflaten så det ut som om den hang sammen med S20, men i profil viste det seg å være til sammenhengende, til dels konturløse, groper fylt med brunaktig sand med kullbiter. Det ble observert flere små biter brent bein i fyllmassen, men de var så fragmenterte at de ikke lot seg samle inn. Funksjonen til S17 er noe uklar men har blitt tolket som en avfallsgrop. Muligens benyttet i tilknytning til kokegropen, pga store

mengden kullbiter og funn av brent bein. Det ble ikke påvist skjørbrent stein i strukturen.

S59. Strukturen avgrenses tydelig mot undergrunnen. Overflaten besto av gråbrun sand med kullspetter og enkelte steiner som ikke var skjørbrente. Form i flaten var ujevn. I profil var det mulig å se første et lag (1) med mørkebrun sand med kullspetter (lik overflaten). I den østlige delen av laget ble det funnet en essekake og en slagglump. Under lag 1 lå et oransje lag (2) med enkelte kullspetter. I vestlig del lå en lomme (3) med noe lysere fyllmasse enn lag 1, det er mulig utdratte masser fra lag 1. Under snitting ble det påtruffet ca 10 ubrente steiner med 5-10 cm diameter. Strukturen inneholder ikke nok kull til å kunne ha vært en smie eller lignende. I profil er østlig sidevegg tilnærmet rett mens vestlig sidevegg er ujevn. Strukturen er totalt ca 36 cm dyp.

Kokegroper

Av de seks kokegropene på feltet ble fem utgravd og dokumentert i plan og profil. Kokegroper er groper fylt med skjørbrent stein og kull og har som regel vært brukt som kokekasser til matlaging (Gustafson 2005:7). Fire av kokegropene hadde store mengder skjørbrent stein i overflaten, noe som antydte at kun bunnen var bevart. Steinlaget og kullaget er det som ligger i bunnen av de gravde gropene i en typisk kokegrop-stratigrafi. De fleste kokegropene hadde bunnen om lag 20 cm dypt under overflaten. To av kokegropene skilte seg ut fordi de lå hele 40 (S23) og 60 cm dypt (S36). De hadde et svært kompakt kullag i bunnen, og over steinene flere lag med påfylt masse. Det var ikke mulig å se på overflaten at det dreide seg om kokegroper. I fyllmassene over S23 ble det funnet keramikkskår. Gropene inneholdt også store mengder skjørbrent stein. I motsetning til de andre kokegropene var disse svært godt bevart. På grunn av langvarig jordbruksaktivitet på stedet lar det seg ikke si med sikkerhet hvor dype gropene opprinnelig har vært.

De tradisjonelle kokegropene har rund eller tilnærmet rund form i flate, mens de dyptliggende kokegropene er tilnærmet firkantet og ujevne. De runde kokegropene hadde en diameter på mellom ca 0,70-1,65 m, mens de andre er 1 - 1,5 m lange og 0,80 - 1,50 m brede.

De ulike kokegropenes varierende mengde stein har trolig sammenheng med deres bevaringsgrad: De dårligst bevarte hadde minst stein, og variasjonen i mengden var stor; fra 4 til 64 ltr. Steinene som klart hadde vært brukt som varmeelement variert i størrelse, mellom 5 til 30 cm. Det forekommer ikke steiner i undergrunnen ellers, og det er vel trolig at steinen er hentet fra bredden av Glomma ca 40-50 m mot nord.

S16. Stor, rund og regelmessig. Overflaten besto av kull og rødbrent sand i ytterkanten, og mørk sand iblandet kullbiter og skjørbrent stein. I midten lå det også nedpløyd åkerjord. Form i flate var rund, diameter i snitt ca 165 cm, strukturens dybde ca 28 cm. I profil består strukturen øverst av ett omrota lag med mørksand iblanda kull og pløyelagsjord. Deretter ett 5 – 10 cm tykt kullag som igjen ligger over et mørkt sandlag. Under der ett eldre tykt kullag med store mengder brent stein. De to kullagene indikerer to bruksfaser. Det ble funnet rester etter ubrente storfe- og hestetenner i det nederste kullaget. All masse fra strukturen ble såldet. Skjørbrent stein = 48 ltr. S16 er datert til 795-410 BC.

S20. Strukturen er bunnen av en til dels velavgrenset kokegrop med tydelig spor etter morderne forstyrrelser som ga den noe ujevn form i flaten. Fyllmasser i plan besto av pløyelag, skjørbrent stein og kullbiter. I ytterkant også noe rødbrent sand. I profil besto strukturen av et kullag under de omrota massen sentralt. Steinene funnet under snitting var skjørbrente. Det ble funnet noen skår over kullaget i østlig del. Strukturen har buede sidevegger i profil og flat bunn. Skjørbrent stein = 12 ltr.

S23. Nedgravningen lot seg avgrenses tydelig i overflaten som besto av mørkebrun masse med organisk preg, og enkelte kullspetter jevnt fordelt. Det var få steiner i overflaten som ikke var skjørbrente. Form i flaten var tilnærmet rektangulær, 114x86 cm. Det var mulig å observere 3 lag i profilen, strukturen var omlag 42 cm dyp. Det øverste laget (lag 1) besto av mørkebrun sand med kullspetter og innslag av humus. Deretter oransje (lag 2) sandlag med kullspetter. Nederste et kompakt kullag (lag 3) med skjørbrente steiner. I lag 3 ble det påvist hele brente trestokker orientert N-S. Lag 2 er sannsynligvis kastet over kullaget etter bruk. Laget i toppen var vanskelig å avgrense (lag 1) det kan bety at det enten er avsatt naturlig eller som følge av aktiviteter på plassen. Skjørbrent stein = 6 ltr. S23 er datert til 40 BC-115 AD.

**S23, profil
(Cf30163_04).**

S32. Strukturen avgrenses tydelig mot undergrunnen. I ytterkant kull og rødbrent sand, samt en del skjørbrent stein. Sentralt mørkebrun sand og pløyelagsmasser med kullspetter. Form i flate tilnærmet rund, ca 70 cm i snitt. I profil ses et kullag i ytterkant, sentralt lik masse som i flaten. Noe skjørbrent stein i bunnen. Under snitting observert trestokker orientert NØ-SV i bunnen som viser at de ble brent på stedet. Strukturens dybde ca 42 cm. Skjørbrent stein= 4 ltr.

S36. Relativt tydelig avgrensning i flaten, men pga moderne forstyrrelse noe uklar enkelte steder. Form i flaten ujevn, ca 154x148 cm. Overflaten besto av mørkebrun masse iblandet noe kull samt et par mindre steiner. Øverst i profilen ses et lag (2) bestående av mørkebrun sand med kullspetter (likner topp S22 og S8). Laget er vanskelig å avgrense mot sør i profilen. Trolig er dette laget akkumulert etter at bruk av strukturen har opphørt. Under der et lag (3) som virker svært virker omrota

bestående av mørkebrun sand og lys fin sand. Store kullbiter og kullspetter ses jevnt fordelt i laget. Laget (4) under er et oransje sandlag med skjørbrente steiner samt kullspetter. Nederst et svært kompakt kullag (5). I overgangen mellom de to nederste lagene (4 og 5) lå det en del større skjørbrent stein. I profil hadde nedgravningen tilnærmet rette sidevegger og buet bunn. I bunnen av utgravd halvdel ble det observert velbevarte brente stokker i vest. Under utgravningen ble det påvist skjørbrente steiner jevnt fordelt i hele strukturen med diameter fra 5-35 cm. Fyllmassen virker omrotet og påfylt i flere omganger. Brente dyrebein ble funnet i kullaget. Strukturens dybde ca 60 cm Skjørbrent stein= 64 ltr. S36 er datert til 65-135 AD.

Stolpehull

Flere av stolpehullene hadde den karakteristiske stolpehullformen, med rette sider og flat bunn. To hadde steiner i fyllmassen som kunne vært steinpakning rundt stolpeendene. Det ble ikke avdekt stolpehull som inngikk i noe system eller som med sikkerhet kan sies være tilknyttet hus. Tolkningen av enkelte stolpehull ble noe usikker enten fordi de hadde uvanlig form eller var for grunne. Dette blir kommentert under beskrivelsen av de enkelte strukturene.

S2. Nærmest rektangulær form i overflaten, ca 70 x 65 cm. Avgrenses tydelig mot undergrunnen. Overflaten besto av brungul humusholdig sand med enkelte konsentrasjoner av kullspetter. I profil ses stolpeavtrykket som et mørkebrunt område med kullbiter, sideveggene var rette og bunnen flat, og dybden 22 cm. Nedgravningen var lys oransje sand med noen kullbiter, og dens sidevegger i profil var rette og bunnen flat. Stolpehullet ble snittet og formgravd. S2 likner S48 som ligger rett øst for S2.

S7. Ujevn form i flaten, ca 40x 24 cm. Avgrenses tydelig mot undergrunnen. Overflaten besto av mørkebrun humusholdig jord med enkelte kullbiter. Stolpeavtrykket ses sentralt i profilen med omtrent lik masse som i flaten. Avtrykket har rette sider og flat bunn, ca 6 cm dypt. Nedgravningen ses som lys brunaktig jord og med skrå sider og spiss bunn, ca 30 cm dyp. Sidevegger i profil skrå mens bunn spiss. Formen på nedgravningen i profil gjør at tolkningen som stolpehull er noe usikker.

S14. Strukturen avgrenses tydelig i flaten. Form er ujevn, ca 58x50 cm. Overflaten består av mørkebrun sand med områder med rød sand og brent leire. I profil ses avtrykket etter stolpen som mørkebrun jord med kullspetter og noe brent leire. Avtrykket har buede sider og bunn, ca 10 cm dypt. Under kan man se nedgravningen bestående av oransje sand med litt kull. Den har rette sidevegger og flat bunnen i profil, ca 30 cm dyp. Under utgravning ble det funnet 2 små steiner i fyllmassen. S14 har likhetstrekk med S44, i størrelse og form, selv om S14 mangler steinskoning. S44 ligger 4,5 meter nordøst for S14. S14 er datert til 755-410 BC.

S14, profil
(Cf30163_13).

S15. Rund form, diameter ca 48 cm, strukturens dybde ca 16 cm i profil. Velavgrenset mot undergrunnen. Overflaten besto av mørkebrun humusholdig sand med kullspetter jevnt fordelt. Steinen i overflaten var ikke skjørbrente. I profil ses stolpeavtrykket som fet mørkebrun sandjord med kullspetter. Tolkes som stolpeavtrykket. Under det oransje sand etter nedgravningen. Nedgravningens sider i profil var buet i øst og skrå i vest og bunnen er skrå, mens stolpeavtrykket hadde buede sidevegger og flat bunn. Fyllmassen i nedgravningen er mer kompakt enn omkringliggende undergrunn. 3 steiner (ikke skjørbrente) med ca 5 m diameter funnet ulike steder i utgravd del. Under snitting funnet 1 lite keramikkskår i strukturen (F6).

S27. Struktur med oval form, ca 28 x 52 cm. Relativt tydelig i flaten med mørkebrun jord med kullspetter. I øst moderne forstyrrelse. I profil avgrenses nedgravningen av kullstripe i vest. Ikke mulig å se spor etter nedgravningen kun stolpeavtrykket. Sidevegger og bunn er buet i profil. Formen på nedgravningen i profil gjør at tolkningen som stolpehull er noe usikker.

S28. Velavgrenset, oval struktur, 44 x 26 cm. I plan mørkebrun sand med noen kullspetter. I profil ses mørkebrun og fet sand med kullspetter etter stolpeavtrykket. Det har rette sider og skrå bunn, ca 12 cm dypt. Nedgravningen kun synlig i østlig del som oransje sand, ca 12 cm dypt.

S38. Rund struktur, diameter ca 25 cm. Relativt tydelig avgrensing fra undergrunnen. I flaten lys brun sandjord med enkelte kullspetter. Kullkonsentrasjon i søndre del. I profil ses stolpeavtrykket med omtrent lik masse som i flaten, rette sider og flat bunn, ca 12 cm dyp. Selve nedgravningen besto av oransje fin sand, og hadde rette sider og flat bunn, ca 20 cm.

S39. Lite ovalt stolpehull, ca 22 x 38 cm, dybde 24 cm. Tydelig avgrenset mot undergrunnen. I plan mørkebrun sand med kullbiter, særlig i nord, og rødbrent sand. Sentralt i profilen ses stolpeavtrykket som gråbrun humusholdig sand med kullspetter. Avtrykket har rette sider og flat bunn, ca 12 cm dyp. Selve nedgravningen rundt besto av oransje sand, sidene i profil er rette, og bunn flat, ca

20 cm dyp. En stein i vestlig side mellom den gråbrune og oransje sanden. S39 er datert til 760-515 BC.

S40. Ujevn form i plan, ca 38 x 40 cm. Tydelig avgrenset mot undergrunn. I overflaten mørkebrun jord med kullspetter. I profil har stolpeavtrykk lik masse som den i flaten. Noe kull langs ytterkanten. Avtrykket har skrå sidevegger og spiss bunn, ca 22 cm dypt. Nedgravningen, som har rette sidevegger og flat bunn består av oransje sand med noen kullspetter. Nedgravningens dybde var 22 cm. Formen på stolpeavtrykket i profil gjør at tolkningen som stolpehull er noe usikker.

S41. Ujevn form i flaten ca 46 x 42 cm. Tydelig avgrenset mot undergrunn. Overflaten besto av brun sand med kullspetter. I profil var stolpeavtrykket tydelig med mørkebrun humusrik sand og små kullbiter. Sideveggene var rette og bunnen flat, ca 6 cm dyp. Nedgravningen var synlig som et oransje sandlag med kullspetter, buet/skrå sidevegger og spiss bunn, ca 16 cm dyp. Fyllmassen i hele nedgravningen var noe mer kompakt enn omkringliggende undergrunnssand. Under snitting ble det funnet et lite keramikkskår (F7).

S42. Strukturen avgrenses tydelig mot undergrunnen. Form i plan var tilnærmet rund, ca 64 x 52 cm, og besto av lys gråbrun sand med enkelte konsentrasjoner med kullbiter. I profil samme masse som i overflaten. Sideveggene skrå og bunnen flat. Det var ikke mulig å se spor etter nedgravningen, kun stolpeavtrykket. Strukturen var ca 12 cm dyp.

S43. Velavgrenset i overflaten. Ujevn form, 36 x 32 cm, ca 16 cm dyp. Moderne forstyrrelse, pga plogen, ses i overflaten. Overflaten besto av gråbrun humusholdig sand med kullspetter. Sentralt i profil ses stolpeavtrykket med masse lik den i plan, men noe fetere. Avtrykket har rette sider og flat bunn, ca 10 cm dypt. Under stolpeavtrykket et lag med lys fin sand, trolig nedgravningen med rettesider og bunnen flat.

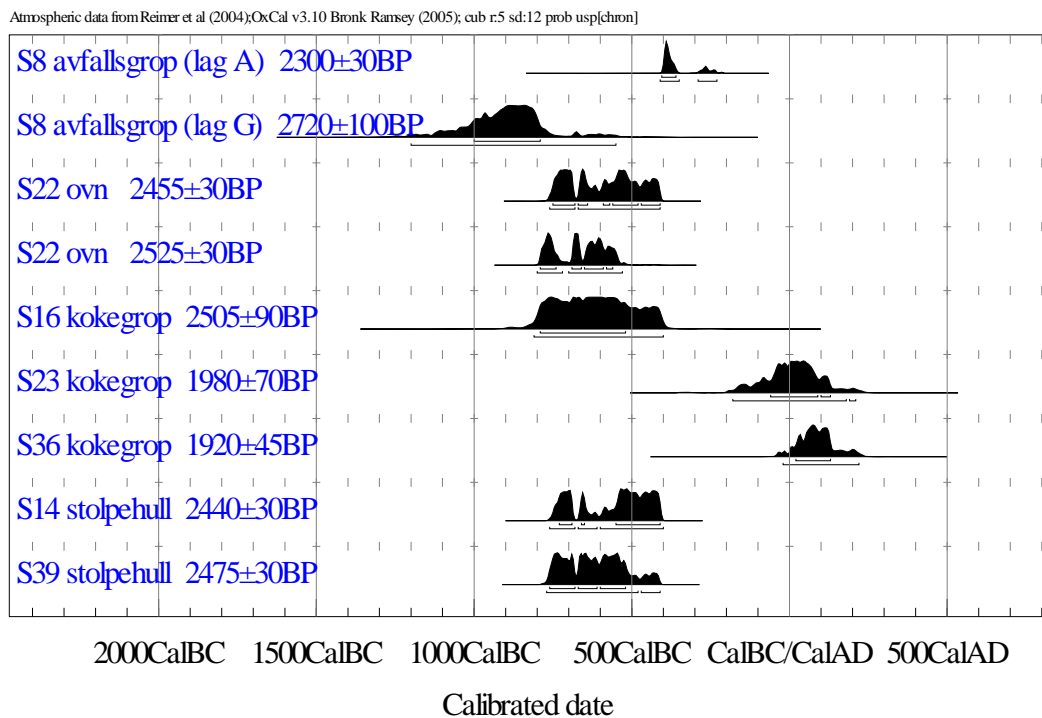
S44 og S57. De to strukturene kutter hverandre. Avgrenses tydelig mot undergrunnen, men S 57 noe uklar avgrensning mot S 44 i vest. Begge har rund form og besto av mørkebrun sand med kullspetter. Diameter; S 44=40 cm og S 57 = 36 cm. S44 var 30 cm dyp og S57 ca 10 cm dyp. S44 har buede sidevegger og buet bunn. S 57 har rette sidevegger og flat bunn. I profil var det mulig å observere stolpeavtrykket i begge nedgravningene. Stolpeavtrykkene besto av mørkebrun sand med fett preg, noen kullbiter. Avtrykket (ca 10 cm dypt) i S44 hadde rette vegger med skoningstein i bunnen, og S 57 (ca 8 cm dypt) hadde buede vegger og flat bunn. Nedgravningene besto ellers av oransje sand med enkelte kullspetter. Fyllmassen i strukturene var mer kompakt enn sandundergrunnen omkring. S44 er den eldste av de to strukturene. Det ble funnet 5 små steiner (ikke varmepåvirket) under snitting av S44.

S48. Ujevn form i plan, ca 66 x 75 cm, nedgravningens dybde 44 cm. Fyllmasse i overflaten er gråbrun humusholdig sand med kullspetter. I profil har stolpeavtrykket tilnærmet lik fyllmasse som nedgravningens overflate, ca 54 bred cm og 20 dyp. Nedgravningens fyllmasse besto av lys gul sand med enkelte kullbiter. I profil hadde strukturen rette sidevegger og flat bunn, og det hadde også stolpeavtrykket.

S45. Rund form i flaten, ca 30 cm i diameter, tydelig avgrenset. I overflaten mørkbrun humusblandet sand med kullbiter. Stolpeavtrykket har rette sider og flat bunn profil, ca 5 cm dypt. Det består av mørkbrun/grå humusblandet sand. Nedgravningen ses som lys brun humusholdig sand med rette sidevegger og flat bunn, ca 6 cm dyp. På grunn av stolpeavtrykkets beskjedne dybde er tolkningen noe usikker. Det kan ha vært et stolpehull der det har vært nedsatt en staur.

5.5.3 DATERING

9 trekullprøver er sendt til datering ved Laboratoriet for radiologisk datering ved NTNU i Trondheim (se vedlegg¹). 7 av dateringene er til yngre bronsealder/førromersk jernalder. 2 dateringer er til førromersk jernalder/ eldre romertid.

5.5.4 NATURVITENSKAPELIGE PRØVER

Det ble samlet inn totalt 15 trekullprøver fra de ulike nedgravningen. Det ble også samlet inn 9 makrofossilprøver fra ulike strukturer.

5.5.5 ANALYSER

13 trekullprøver ble sendt til Helge I Høeg for vedartsbestemmelse (se vedlegg).

¹ C-nummer i dateringsrapporten stemmer ikke overens med C-nummer i rapport og tilvekst. Dette skyldes omgjøring av katalogiseringen etter at prøvene ble sendt til analyse. Det samme gjelder C-nummer i rapporten fra Helge I. Høeg.

5.6 VURDERING AV UTGRAVNINGSRISULTATENE, TOLKNING OG DISKUSJON.

Innenfor det 1100 m² store utgravningsområdet ble det som nevnt påvist 26 forhistoriske nedgravninger. Av disse var det 6 kokegroper, 16 stolpehull, 3 avfallsgroper og 1 ovn.

Når det gjelder kokegroperne viser de en viss variasjon i oppbygging og størrelse. Tre av kokegroperne (S16, S20 og S32) med lik type fyllmasse hadde flere likhetstrekk med kokegroperne funnet på Moen i 2004. Det kan bety at de har hatt samme funksjon. Én av kokegroperne (S16) synes med sikkerhet å ha hatt mer enn én bruksfase i samme nedgravning. Funn av brent bein i flere av groperne viser at kokegroperne med stor sannsynlighet har vært brukt til tilberedning av mat. Beina har blitt nedlagt oppå steinlaget i kokegroperne. De ubrente heste- og storfetennene kan tyde på at kjever eller hoder til fortærte dyr ble redeponert umiddelbart etter at kokegroperen (S16) hadde vært i bruk. Slike funn tolkes vanligvis som "offer" (se Gustafson 2005, Oma 2005, Randers 2005, Reitan 2005). Funn av keramikk i fyllmassene fra kokegroperne skal trolig betraktes som tilfeldig redeponert (Gustafson 2005:8). To av kokegroperne (S23 og S36) skiller seg klart fra de øvrige. Blant annet fordi de lå mye dypere, var bedre bevart, inneholdt større mengder skjørbrant stein og hadde synlige brente trestokker i kullaget. Stratigrafiske forhold viste at fyllmassen over kullaget i bunnen besto av flere tykke lag. Lagene må blitt dannet etter at groperen ikke lenger ble brukt, enten intensjonelt deponert eller akkumulert over tid som følge av aktiviteter på stedet. I S23 ble det funnet et keramikkskår og i S36 brent bein. Om variasjon i kokegropernes i form og dimensjon kan reflektere ulik bruk er uvisst. De fleste kokegroperne som er undersøkt og ¹⁴C-datert i forbindelse med utgravningsprosjekter andre steder på Østlandet de siste 15 årene, er fra romertid og folkevandringstid med dateringer fra Kr.f. til 600 e. Kr. En del kokegroper er eldre, dvs. fra førromersk jernalder og noen fra yngre bronsealder, tilbake til 1000 f. Kr. Noen sjeldne dateringer forekommer fra steinalder og fra vikingtid. Tre kokegroper ble datert; S16 til 795-410 BC, S23 til 40 BC-115 AD og S36 til 65-135 AD. Dateringene fra Krakerud passer godt med andre dateringer i Østlandsområdet. Kokegroperne på Moen var datert til førromersk jernalder og yngre romertid.

Det ble ikke påvist stolpehull som med sikkerhet kan knyttes til en bygning. Det skyldtes i stor grad undersøkelsesområdets begrensning. Et av stolpehullene (S44) hadde skoning. Enkelte av strukturene ble tolket som usikre stolpehull pga form eller dimensjoner. Jordmassene nedgravningene inneholdt tyder likevel på at de er forhistoriske. Enkelte kan være spor etter stolper som har hatt en funksjon i forbindelse med ovnen eller kokegroperne. To stolpehull ble datert, S14 til 755-410 BC og S39 til 760-515 BC. Stolpehullene har samsvarende datering med kokegrop S16, og har muligens en sammenheng med denne.

I tillegg til de alminnelige sporene etter bosetning som kokegroper og stolpehull som vi kjenner fra mange steder på Østlandet, ble restene etter en gropkonstruksjon (S22) for en brenningsprosess, gravd ut. Flere forhold som steinenes innbyrdes plassering, konstruksjonens avtegnning i undergrunnen og de mange keramikkskårene tyder på at det kan ha vært en liten keramikkoavn. Ovnen er konstruert som en oval steinsatt nedgravning. Forut for oppbyggingen av ovnen ble det gravd en ca 25 cm dyp grop, med tilnærmet oval form på 140 cm i lengden og knapt 80 cm i

bredden. Gropen ble trolig lagd for at den omkringliggende jorden skulle holde på varmen under brenningen. Det ble funnet mye brent leire, over og mellom steinene, som kan tyde på at ovnen var foret innvendig ikke bare med både stein men også med leire. I midten under steinsettingen ble det funnet en fordypning som liknet et stolpehull. Det er mulig at fordypningen har hatt en funksjon i tilknytning luftsirkulasjon. Reguleringen av luftinntaket ble gjort med den over en meter lange luftekanalen i sørøst. Siden det ikke ble funnet noe atskilt fyringskammer har ovnen bestått av kun ett kammer (se f.eks. Kock 2001:18). Gjentatte overpløyinger har fjernet store deler av anlegget og sikre spor etter ovnkappe eller bærende elementer kunne ikke påvises på funnstedet. Det var heller ikke mulig å påvise innvendige konstruksjoner. Selv om keramikkskårene som ble funnet i bunnen av ovnen var i svært dårlig forfatning var det mulig å se at de var ensartede. Keramikken ga ikke inntrykk av å ha vært brukt, ingen av skårene hadde for eksempel rester etter forkullet matskorpe. S22 er datert med to dateringer til 755-415 BC og 785-550 BC.

Den store avfallsgropen S8 som ikke lå mer enn et par meter fra ovnen inneholdt mye keramikk og klumper brent leire. Det kan være restavfall fra keramikproduksjonen som ble kastet opp i gropen. S8 er datert med to dateringer, lag A til 395-375 BC og lag G til 975-800 BC. Dateringen av lag G er på eik, og kan vise en for gammel datering. Gropen har sannsynligvis vært i bruk i en kortere periode, og ikke over flere hundre år.

Det er funnet svært få ovner tilknyttet keramikproduksjon i Norge og ellers i Skandinavia fra før middelalderen. Derfor har man lenge antatt at keramikkar ble produsert lokalt som håndverk i hjemmet uten spesielle installasjoner eller anlegg som etterlot varige spor. Det har tidligere bare blitt undersøkt liknende strukturer (datert til romertid) en gang på Augland i Kristiansand i Aust-Agder (Rolfsen 1980). Resultatene fra den utgravningen er imidlertid ikke tilgjengeligjort. Muligheten for å sammenlikne ovnen fra Krakerud med andre samtidige funn er begrenset, men i følge Birgitta Hulthén (1982/83:79) var det en utbredt måte å brenne leirkar på i tidligere tider å grave en grop i bakken og deretter mure opp et ovnskammer av stein. Det var viktig å stable brensel og leirkar på en slik måte at karene minst mulig ble utsatt for flammer (se også Bibby, A.B. og I. Sell 2001). Oppvarmingen måtte ikke skje for raskt og ujevnt. Da ville karene komme til å sprekke eller eksplodere som følge av ujevn krymping. Kull var utmerket som brensel fordi det ikke brenner med åpne flammer, men gløder lenge og intenst. I slike ovnskammer kunne temperaturen komme opp i 900 grader, og brenningen vare i 3-5 timer. Dersom det ble produsert keramikk på Krakerud må det ha vært forekomst av råmateriale på stedet. I følge gårdsbruker på Krakerud Ole-Sverre Larsen består undergrunnen av leire om lag 150-200 meter sør for utgravningsområdet. Det betyr at veien til råstoff ikke var lang. Brensel hentet man i den omkringliggende skogen.

Undersøkelsene på Moen og Krakerud er de første utgravningene av denne typen bosetningsspor i denne delen av Hedmark. Frem til 2004 var jernalderens bosetningshistorie i Odalen helt ukjent. De forhistoriske sporene etter bosetning som ble undersøkt har bidratt til en bedre kulturhistorisk forståelse av området. Den sentrale beliggenhet ved seilbare Glomma var nok av avgjørende betydning for omfanget av bosetningen og aktivitetene på stedet. Gårdsnavnene i området vitner om fast bosetning på begge sider av Glomma, helt fra jernalder.

Gjenstandsmaterialet og strukturene som ble avdekt i det sandete slettelandskapet viser til flere typer aktiviteter. Det kan bety at jernalderbosetningen på Krakerud og Moen var basert på et allsidig næringsgrunnlag med håndverk som en viktig del. Funnet av ovnen er enestående på Østlandet, og kan ha inngått som en del av et verksted. Fremtidige arkeologiske utgravninger på stedet kan bringe for dagen flere arbeidsprosesser tilknyttet keramikkproduksjon og metallbearbeiding. Det er ikke mulig å bedømme sikkert rekkevidden av bosetning og virksomhet på bakgrunn av utgravningene, men stedets topografisk beliggenhet og utbredelsen av bosetningsområdet dokumentert under tidligere undersøkelser indikerer vel etablert bosetning.

6. KONKLUSJON

Den arkeologiske undersøkelsen på Krakerud 50/1,3 avdekket komplekse og interessante strukturer. Under utgravningen ble det påvist 6 kokegroper, 16 stolpehull, 3 avfallsgroper og 1 ovn. De mange keramikkskårene og måten ovnen var bygd opp på indikerte at anlegget kan ha vært brukt til brenning av keramikk. Feltet var ca 1100 m² stort, og de fleste strukturene lå samlet i feltets vestlige del. Etter alt å dømme er det restene etter en bosetning der det har blitt drevet håndverk som produksjon av keramikk, og muligens også smievirksomhet. Det er ikke vanlig å avdekke slike fornminner under flateavdekninger i Østlandsområdet.

Fem av ni dateringer er til perioden 800-400 BC, dvs. yngre bronsealder/ førromersk jernalder. To stolpehull, en kokegrop og to dateringer fra ovnen S22 er fra denne perioden. I tillegg er avfallsgropa S8 datert med to dateringer til 975-800 BC og 395-375 BC, som også faller innenfor yngre bronsealder/ førromersk jernalder. To kokegroper har yngre dateringer, S23 til 40 BC-115 AD og S36 til 65-135 AD, dvs. slutten av førromersk jernalder og tidlig eldre romertid. Bosetningssporene fra Krakerud ser ut til å være litt eldre enn det området på Moen som ble undersøkt i 2004. Dateringene fra Moen var stor sett fra førromersk jernalder – vikingtid, mens dateringene fra Krakerud stort sett er yngre bronsealder-førromersk jernalder.

7. LITTERATUR

Berg-Hansen, Inger Marie

2005 Prosjektplan. Undersøkelse av automatisk fredete kulturminner (id 91333 og 91335: bosetningsspør). Hovedvannledningsanlegg Sander – Skarnes, del av etappe 2: Moen/Krakerud – Sander, Krakerud gnr. 50/1,3, Sør-Odal kommune, Hedmark.

Bibby, Annette B. og Sell, Inge

2001 ”Keramikken og ovnen fra Hellum samt en beskrivelse av branningsforløbet”. *Hukiun* 28. 2001.

Birkelund, Ole Ivar

2005 Innberetning for arkeologisk forundersøkelse av hovedledningsanlegg Sander-Skarnes. Krakerud. Sør-Odal kommune. Hedmark fylke.

Bøe, Johs.

1931 Jernalderens keramikk i Norge. *Bergen museums skrifter; 14*. Bergen.

Gustafson, Lil

2005 "Om kokegrop – koksteinsgrop – kokgegrube – jordugn – hårdgrop – tokugn – skårvstensgrop". *KHM Varia 58*, redigert av L.Gustafson, T. Heibreen og J. Martens, s. 7-8. Oslo

2005 "Offer i kokegroper? Tenner I kokegroper – spor etter kultpraksis?" *KHM Varia 58*, redigert av L.Gustafson, T. Heibreen og J. Martens, s. 233-241. Oslo

Henriksen, Mogens Bo

2005 "Danske kokegroper og kokegrobefelter fra yngre bronzealder og ældre jernalder". *KHM Varia 58*, redigert av L.Gustafson, T. Heibreen og J. Martens, s. 77-102. Oslo

Hulthén, Birgitta

1982/83 "En keramisk "industrieanleggning" från romersk järnålder på Augland, Kristiansand, Vest- Agder fylke i Syd-Norge". *Universitetets oldsaksamlings årbok 1982/83*. Oslo

Kock, Jan

2001 "Hellumovnen. En pottemagerovn fra ældre middelalder". *Hukun 28*. 2001.

Melsom, Charlotte

2005/2007 Rapport fra arkeologiske undersøkelser av bosetningsspor i 2004, på Moen gnr. 49/1, Sør-Odal kommune, Hedmark.

Oma, Kristin

2005 "Hestetenner i kokegroper – på sporet av blot? Eit perspektiv frå Veien." *KHM Varia 58*, redigert av L.Gustafson, T. Heibreen og J. Martens, s. 243-249. Oslo

Randers, Kjersti

2005 "En hedensk kultplass på prestegården i Aurland?" *KHM Varia 58*, redigert av L.Gustafson, T. Heibreen og J. Martens, s. 251-254. Oslo

Rolfsen, Perry

1980 "Et pottemakerverksted fra romertid." i: Festskrift til Sverre Marstrander. *Universitetets Oldsaksamling Skrifter Nr. 3*. Oslo.

8. VEDLEGG

8.1. STRUKTURLISTE

Ø=diameter

Str.nr.	Type	Form	Dimensjon	Dybde	Element/fyll
S1	Avskrevet				
S1, sjakt 2	Avskrevet				
S2	Stolpehull	Ujevn	72 x 64 cm	32 cm	
S 2, sjakt 2	Avskrevet	Tilnærmet oval	90 x 70 cm	30 cm	
S3-6	Avskrevet				
S7	Stolpehull?	Ujevn	40 x 20 cm	38 cm	
S8	Avfallsgrop	Tilnærmet oval	180 x 130 cm	86 cm	
S9-13	Avskrevet				
S14	Stolpehull	Ujevn	60 x 50 cm	28 cm	
S15	Stolpehull	Rund	Ø=48 cm	Ca 18 cm	
S16	Kokegrop	Rund	Ø ca 165 cm	ca 28 cm	Skjørbrent stein = 48 ltr
S17	Avfallsgrop	Ujevn	Lengst ca 120 cm	20 cm	
S18-19	Avskrevet				
S20	Kokegrop	Tilnærmet oval	Ø = 120 cm	Ca 20cm	Skjørbrent stein = 12 ltr
S21	Avskrevet				
S22	Ovn	Ujevn	136 x 82 cm	40 cm	
S23	Kokegrop	Tilnærmet firkantet	114 x 86 cm	Ca 40 cm	Skjørbrent stein= 6 ltr
S24-26	Avskrevet				
S27	Stolpehull?	Oval	26 x 54 cm	12 cm	
S28	Stolpehull	Oval	24 x 28 cm	14 cm	
S29-30	Avskrevet				
S31	Kokegrop				Ble ikke undersøkt
S32	Kokegrop	Rund	Ø= 70 cm	12 cm	Skjørbrent stein= 4 ltr
S33-35	Avskrevet				
S36	kokegrop	Ujevn	154 x 148 cm	Ca 60cm	Skjørbrent stein= 64 ltr
S37	Avskrevet				
S38	Stolpehull?	Rund	Ø=22 cm	20 cm	
S39	Stolpehull	Oval	20 x 32 cm	20 cm	
S40	Stolpehull?	Tilnærmet firkantet	44 x 32 cm	22 cm	
S41	Stolpehull	Ujevn	46 x 42 cm	16 cm	
S42	Stolpehull	Tilnærmet rund	Ø= 68 cm	12 cm	
S43	Stolpehull	Ujevn	36 x 40 cm	16 cm	
S44	Stolpehull	Rund	Ø=40 cm	30 cm	Skoning
S45	Stolpehull?	Rund	Ø=30 cm	14 cm	
S46-47	Avskrevet				
S48	Stolpehull	Ujevn	60 x 64 cm	38 cm	
S49-56	Avskrevet				
S57	Stolpehull				
S58	Avskrevet				
S59	Grop	Ujevn	50 x 44 cm	36 cm	
S60-61	Avskrevet				

8.2. FUNN OG PRØVER

Liste over funn

Funnummer i felt	Museumsnr	Unr	Gjenstandstype	Materiale	Struktur-nr	Kommentar
1	C55035	22	kar	keramikk	20	1 skår
2	C55035	22	kar	keramikk	20	1 skår
3	C55035	22	kar	keramikk	20	11 skår
4	C55035	22	kar	keramikk	20	1 randskår
5	C55035	28	bein, ubrente		16	Tenner av hest og storfe
6	C55035	21	kar	keramikk	15	1 skår
7	C55035	24	kar	keramikk	41	1 skår
8	C55035	23	kar	keramikk	23	1 skår
9	C55035	26	slagg		59	1 bit. Del av essekake fra bunnen av smie
10	C55035	26	slagg		59	Mindre klump med smieslagg
11	C55035	27	bein, brente		36	11 fragmenter
12	C55035	20	kar	keramikk	12	2 skår
13	C55035	12	kar	keramikk	22	S-del, lag 4. 2 randskår, 6 bukskår
14	C55035	12	kar	keramikk	22	S-del, lag 3. 14 skår
15	C55035	12	kar	keramikk	22	S-del, lag 2. 5 skår
16	C55035	12	kar	keramikk	22	S-del, lag 4. 23 bukskår
17	C55035	12	kar	keramikk	22	S-del, lag 4. 2 skår
18	C55035	14	brent leire	leire	22	N-del, lag 2. 6 biter
19	C55035	14	brent leire	leire	22	N-del, lag 2. 39 biter
20	C55035	15	bein, brente		22	N-del, lag 4. 4 fragmenter
21	C55035	13	leirforing		22	N-del, lag 3. 19 biter
22	C55035	12	kar	keramikk	22	S-del, lag 4. 1 skår
23	C55035	14	brent leire	leire	22	S-del, lag 4. 3 biter, funnet i luftekanal
24	C55035	5	bein, brente	bein	8	Del 1, lag A. 5 fragmenter
27	C55035	2	kar	keramikk	8	Del 1, lag A. 3 skår
28	C55035	2	kar	keramikk	8	Del 1, lag A. 18 skår
30	C55035	2	kar	keramikk	8	Del 1, lag A. 5 skår
31	C55035	2	kar	keramikk	8	Del 1, lag C. 2 randskår, 12 bukskår
32	C55035	2	kar	keramikk	8	Del 1, lag E. 1 randskår, 1 bukskår.
33	C55035	2	kar	keramikk	8	Del 1, lag E. 8 skår
34	C55035	5	bein, brente		8	Del 2, lag A. 12 fragmenter
35	C55035	2	kar	keramikk	8	Del 2, lag A. 1 randskår, 2 bukskår
36	C55035	2	kar	keramikk	8	Del 2, lag A. 1 skår
37	C55035	2	kar	keramikk	8	Del 2, lag A. 2 randskår, 25 skår
38	C55035	2	kar	keramikk	8	Del 2, lag B. 6 skår
39	C55035	2	kar	keramikk	8	Del 2, lag A. 2 skår
40	C55035	4	brent leire	leire	8	Del 2, lag B. 1 bit
41	C55035	2	kar	keramikk	8	Del 2, lag B. 10 skår
42	C55035	1	fragment	jern	8	Del 2, lag E. 1 fragment
43	C55035	2	kar	keramikk	8	Del 2, lag C. 3 skår
44	C55035	2	kar	keramikk	8	Del 2, lag C. 1 randskår, 1 bukskår
45	C55035	2	kar	keramikk	8	Del 2, lag C. 1 randskår
46	C55035	2	kar	keramikk	8	Del 2, lag C. 2 skår
47	C55035	2	kar	keramikk	8	Del 2, lag C. 2 randskår som passer sammen
48	C55035	4	brent leire	leire	8	Del 2, lag C. 4 biter, avtrykk av planterester
49	C55035	2	kar	keramikk	8	Del 3, lag A. 2 skår.
50	C55035	2	kar	keramikk	8	Del 3, lag C. 5 skår
51	C55035	3	leirforing	leire	8	Del 3, lag B. 1 fragment

52	C55035	5	bein, brente		8	Del 3, lag E. 1 fragment
53	C55035	2	kar	keramikk	8	Del 3, lag E. 1 randskår
54	C55035	2	kar	keramikk	8	Del 3, lag E. 9 skår
55	C55035	5	bein, brente		8	Del 3, lag F. 1 fragment
56	C55035	2	kar	keramikk	8	Del 3, lag G. 7 skår
57	C55035	2	kar	keramikk	8	Del 4, lag A. 7 skår
58	C55035	2	kar	keramikk	8	Del 4, lag C. 1 skår
59	C55035	4	brent leire		8	Del 4, lag C. 1 bit, avtrykk av planterester
60	C55035	2	kar	keramikk	8	Del 4, lag C. 6 skår, 1 med matskorpe
61	C55035	2	kar	keramikk	8	Del 4, lag D. 6 skår

Liste over kullprøver

Prøve nr.	Kontekst	C-nr.	Gram	Treslag	Kommentar	NTNU Lab.nr	C14-dat.
Kp 1	S 20, kokegrop	C55035/31	5,7		I profil, kullag i bunnen		
Kp 2	S 16, kokegrop	C55035/30	6,5	Bjørk, ask, furu	I profil, kullag i bunnen	T-19470	795-410 BC
Kp 3	S 39, stolpehull	C55035/37	2	Eik	Under snitting	TUa-7224	760-515 BC
Kp 4	S 38, mulig stolpehull	C55035/36	3,9		Under snitting		
Kp 5	S 14, stolpehull	C55035/29	2,9	Eik	Under snitting	TUa-7223	755-410 BC
Kp 6	S 23, kokegrop	C55035/32	2,8		I profil, lag 1, ca 6 cm dypt		
Kp 7	S 23, kokegrop	C55035/33	239	Furu	I profil, kullag i bunnen	T-19469	40BC-115AD
Kp 8	S 8, avfallsgrop	C55035/8	2,4	Bjørk, eik	Del 3, lag e, nord-øst		
Kp 9	S 22, ovn	C55035/16	2,6	Selje, vier/osp, eik	Lag 1 og 2, under snitting	TUa-7221	755-415 BC
Kp 10	S 32 kokegrop	C55035/34	31		5- 10 cm dypt, under snitting		
Kp 11	S 8, avfallsgrop	C55035/9	4	Eik	Del 4, lag g, sør-vest	T-19468	975-800 BC
Kp 12	S 36, kokegrop	C55035/35	17,5	Furu	I profil, kullag i bunnen, vest	T-19471	65-135 AD
Kp 13	S 8, avfallsgrop	C55035/7	3,1		Del 2, lag B		
Kp 14	S 22, ovn	C55035/ 17	2,6	Selje, vier/osp	Lag 3, s-del	TUa-7222	785-550 BC
Kp 15	S 8, avfallsgrop	C55035/6	2,5	Bjørk, selje, vier/osp, furu, eik	Del 3, lag A. Fra Mp 9.	TUa-7225	395-375 BC

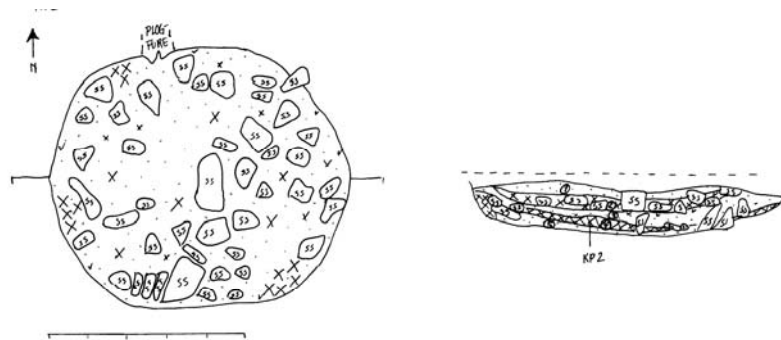
Liste over Makrofossilprøver

Prøvenr.	Kontekst	C-nr.	Gram	Kommentar
Mp 1	S8, avfallsgrop, del 3, lag A	C55035/10	12,4 gr.	Usortert
Mp 2	S8, avfallsgrop, del 3, lag E	C55035/11	39,5 gr.	Usortert
Mp 3	S22, ovn, n-del, lag 2	C55035/18	5,8 gr.	Usortert
Mp 4	S22, ovn, luftekanal,s-del	C55035/19	5 gr.	Bjørk, eik, furu
Mp 5	S15, stolpehull, utgravd halvdel	C55035/39	6,2 gr.	Bjørk, hegg/rogn, eik, furu
Mp 6	S4, avskrevet	--	10 gr.	Kasta
Mp 7	S42, stolpehull, utgravd halvdel	C55035/40	10,6 gr.	Bjørk, furu
Mp 8	S14, stolpehull, utgravd halvdel	C55035/38	10,2 gr.	Usortert
Mp 9	S8, avfallsgrop, del 3, lag A	--	2,2 gr.	Tatt ut kull, KP15, resten er kasta

8.3. TEGNINGER

1. Kokegrop S16, plan/profil

Beskrivelse i plan: Strukturen avgrenses tydelig mot undergrun. I overflaten består strukturens ytterkanter av hull og rødbrunt sand, sentralt mørk sand iblandet kullbiter. Mye skjærtrent stein.
Form i flaten rund. Diameter i snitt = 165 cm.

Beskrivelse i profil: ① Mørk sand med noe fløyelag i toppen
② Kullag med skjærtrent stein
③ Mørk sand (noe rødbrunt) med kullspetter
④ Kullag med skjærtrent stein
⑤ Sandlag med hull og rødbrunt sand.
Sider i profil = buet, blenn i profil flat. Profildybde = 28 cm
De to tydelige kullagene ② og ④ indikerer 1-2 brukstyper i kokegropen.

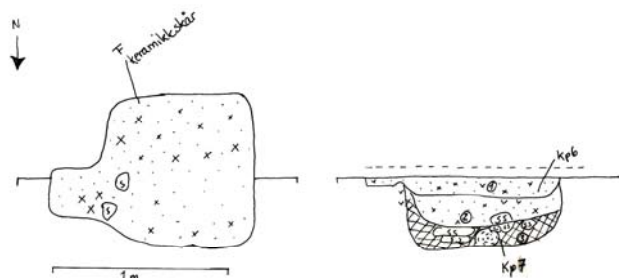
Skjærtrent stein = 48 ltr.

Funnt av hestekener (F5) påtruffet i øst i kullaget.

⊗ = sand m/kullspetter

⊙ = skjærtrent stein

2. Kokegrop S23, plan/profil

Beskrivelse i plan: Strukturen avgrenses tydelig i overflaten. Består av mørkebrun masse med organisk preg, enkelte kullspetter jevnt fordelt. Steinene i overflaten ikke skjærtrent.
Form i flate tilnærmet rektangulær.

Beskrivelse i profil: ① Mørkebrun sand med kullspetter, organisk preg.
② Orange sand med kullspetter
③ Kompakt kullag, n-s orientert brunt hestekener i bunnen. Steinene i laget er skjærtrente.

Lag ② er løst over kullaget etter bruk. Lag ① er trolig akkumulert over tld. at de finner et keramikkshar (F8) i fyllmassen.

⊗ = sand m/kullspetter

⊙ = stein

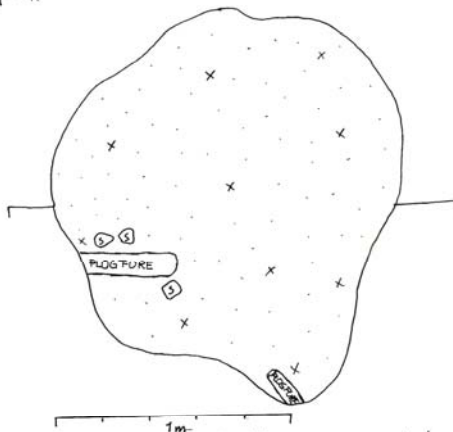
⊗ = kullag

⊙ = skjærtrent stein

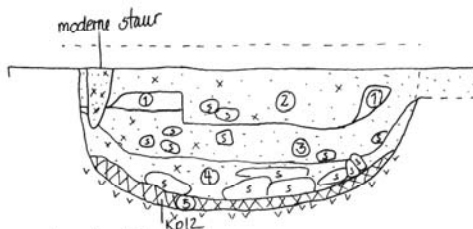
3. Kokegrop S36, plan/profil

KRAKERUD 50/1,3, SØR-ODAL K., HEDMARK
 S 36
 14/9-05
 III: C. Melsom
 1:20
 TEGNING NR: 3

← N

Beskrivelse i plan: strukturen var relativt enkel å avgrense, men p.g.a moderne forstyrrelser i toppen noe vanskelig. Overflaten besto av mørkebrun masse iblandet noe kull. Form & flater ujern.

☐ = sand m/kullspetter

☒ = kullag

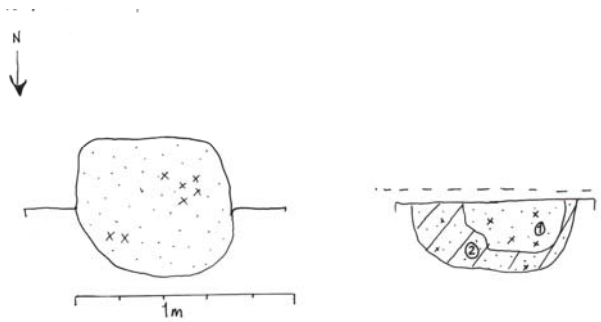
Lagbeskrivelse:

- 1) hinser med lys fin sand, bluner undergrunnen
- 2) Mørkebrun sødd med kullspetter (liknet topp 522 og 58). Trolig er dette laget akkumulert etter bruk av strukturer har opphørt. Ses bl.a. i profiler der laget fortsetter mot sør.
- 3) Omrota masse med både mørkebrun sand og lys fin sand. Store kullbiter og kullspetter ves jevnt fordelt i laget.
- 4) Orange lag bestående av sand og stein. Kullspetter jevnt fordelt. Enkelte stein ligger i overgangen mellom lag 3 og 4.
- 5) Kullag i bunnen. I den v-del av snittet halvdel bladserrert rekkerte brente stikker.

Under utgraving ble det påvist tyrbrente steiner jevnt fordelt i hele strukturen. Diameter varerte fra 5-35 cm. Masser vider omroket og påfyllt i flere omganger. Brente stykker ble spumet i kullaget (F11).

Kohstein = 67 ltr fra bordsnittet halvdel

4. Stolpehull S2, plan/profil

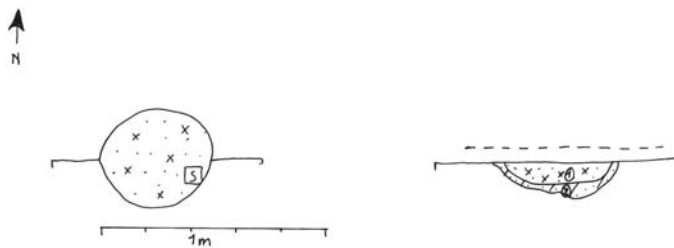
Beskrivelse i plan: strukturen avgrenses tydelig mot undergrunner. Overflaten består av brisngul humusholdig sand med enkelte konsentrasjoner av kullspetter. Form i flate tilnærmet rund. Hengde i snitt ca 70 cm.

Beskrivelse i profil: ① Mørkebrun sand med kullbiter. Stolpestrykk.
② Gul/orange sand med noen kullbiter. Nedgraving/kuttet. I profil har strukturen rette siderogger og flat bunn.

Stolpehullet ble snittet og formgavd. S2 ligner svært på S48 som ligger rett øst for S2. Mulig de er samtidige.

☒ = sand m/ kullspetter

5. Stolpehull S15, plan/profil

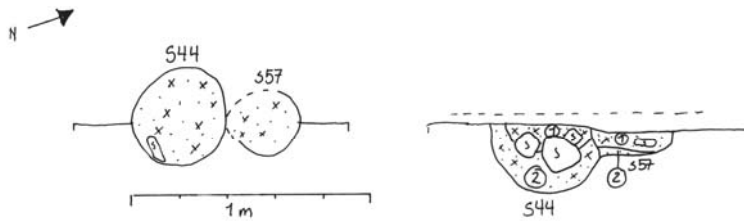
Beskrivelse i plan: strukturen skiller seg relativt tydelig fra undergrunner. Overflaten består av mørkebrun humusholdig sand med kullspetter jevnt fordelt. Skiver er ikke skjærbrent. Form i flate tilnærmet rund. Diameter i snitt = 48 cm.

Beskrivelse i profil: ① Mørkebrun fet masse med kullspetter. Stolpestrykk.
② Orange sand. Nedgraving.
Sider i profil = buet, bunnen = ujern/flat.
lag ① er noe mer kompakt en lag ② og omkringliggende undergrunn. 3 skiver (ikke skjærbrent) med ca 5 cm diameter påtruffet i bordsnittet halvdel. Under snittet funnet 1 like keramikkdekk (F6). Makrofossilprøve tatt fra bordsnittet halvdel (Mp5)

☒ = sand m/ kullspetter

6. Stolpehull S44 og S57, plan/profil

Beskrivelse i plan: begge strukturer avgrenses tydelig mot undergrunnen. S57 noe ulik argrønning mot S44 i vest. Stein i S44 var ikke skjærtrent. Overflater besto av mørkebrun sand med kullspetter. Begge rund form i flater. Diameter: S44 = 40 cm, S57 = 36 cm.

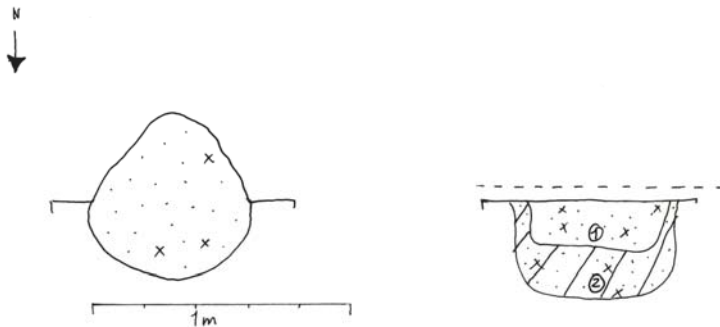
Beskrivelse i profil: ① Mørkebrun masse med fett preg, noen kullbiter. Stolpestrykk. ② Orange sand med enkelte kullspetter. Nedgrønning. Lag ① er noe mer kompakt enn lag ②.

S44: eldre stolpestrykk med skonning. Sider i profil kura, bunn buet. 5 stk. stein fjernet under snitting. Steine ikke varmebehandlet. S57: yngste stolpestrykk. Sider i profil rette, bunn flat.

⊠ = sand m/kullspetter

⊙ = stein

7. Stolpehull S48, plan/profil

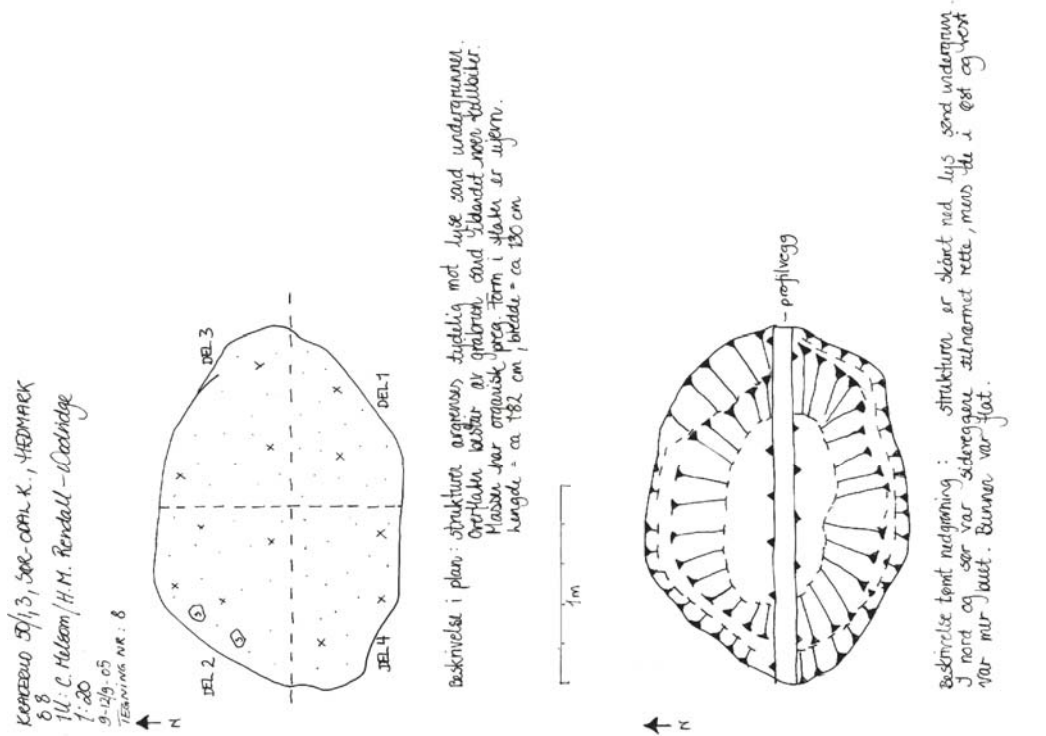
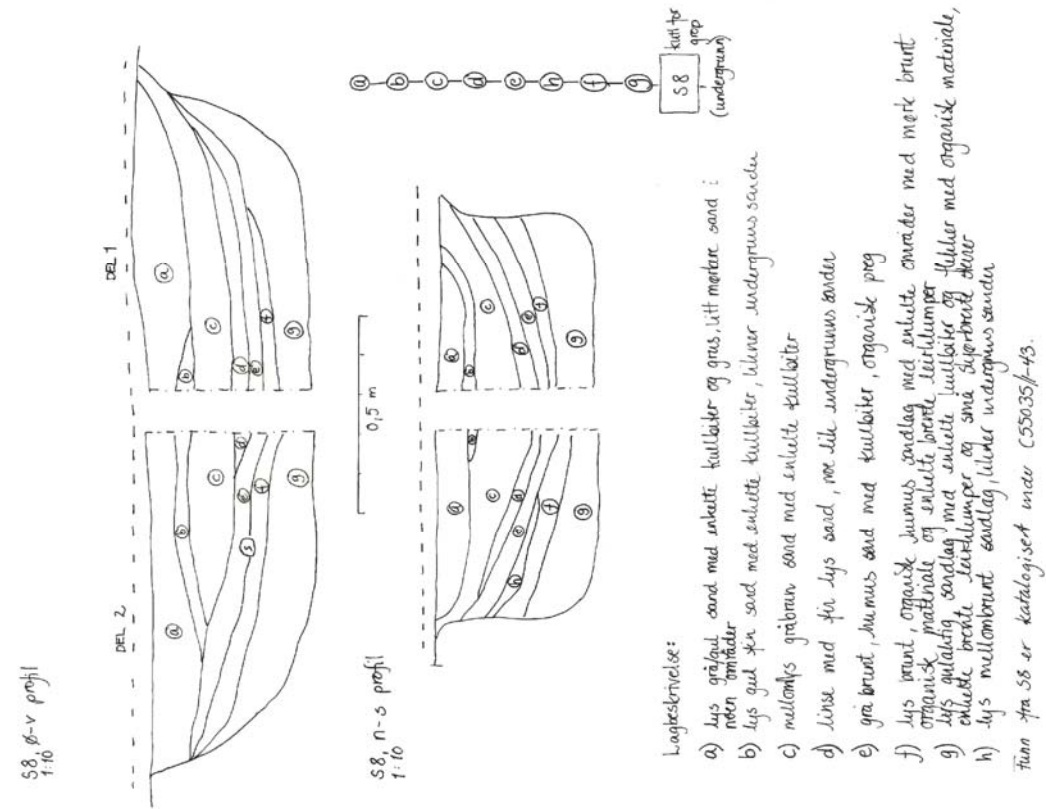

Beskrivelse i plan: struktura avgrenses tydelig mot undergrunnen. Overflater besto av gråbrun humuskolkelig sand med kullspetter. Form i flater tilnærmet rund. hengde i snitt = ca 60 cm.

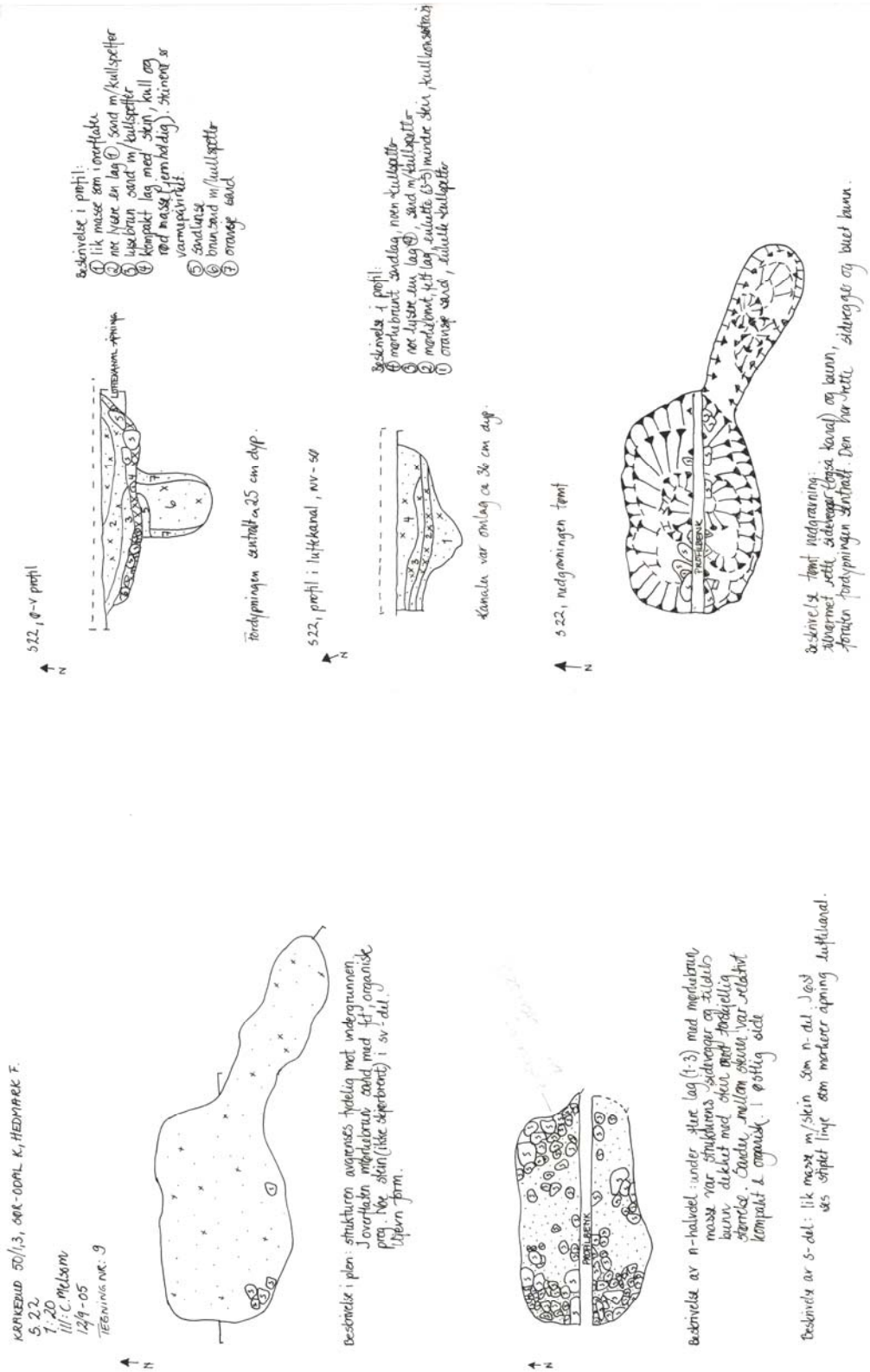
Beskrivelse i profil: ① Gråbrun fyllmasse med kullbiter. stolpestrykk. ② lys gul sand med enkelte kullbiter. Nedgrønning/kutt. I profil rette sidervegger og flat bunn. Profildybde = 44 cm

⊠ = sand m/kullspetter

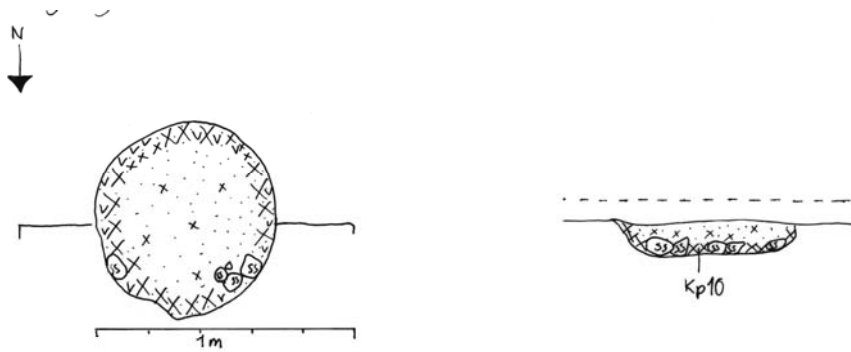
8. Avfallsgrop S8, plan/profil/tømt

9. Ovn S22, plan/profil/tømt

10. Stolpehull S32, plan/profil

Beskrivelse i plan: strukturen avgrenses tydelig mot den lyse skive sandundergrunner. I ytterkant kull og brunt sand, samt enkelte sljørbrante steiner. Sentralt mørkebrun sand med kullspetter. Form i flate tilnærmet rund, ca 70 cm diam.

Beskrivelse i profil: I ytterkant kullag, sentralt like masse som i overflaten. Noe sljørbrant stein i bunnen. Under snitting observert trestokker orientert nø-sv i bunnen.

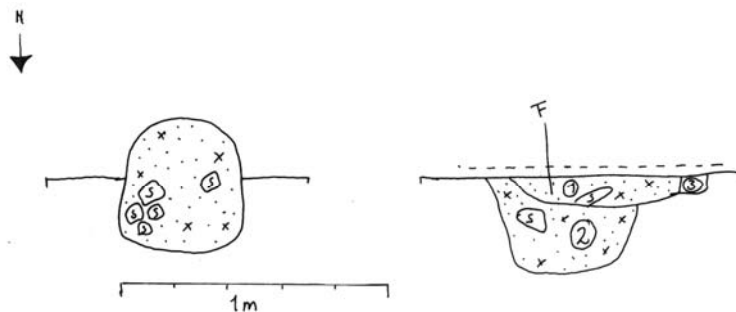
Kolusker: 4 ltr fra bortsnittet halvdel

⊗ = sand m/kullspetter

⊠ = kullag

⊙ = sljørbrant stein

11. Avfallsgrop S59, plan/profil

Beskrivelse i plan: strukturen avgrenses tydelig mot undergrunner. Overflaten besto av gråbrun sand med kullspetter og enkelte steiner. Steirne er ikke sljørbrante. Form i flate ujern.

Beskrivelse i profil: 1) Mørkebrun sand med kullspetter (like overflaten). I østlig del ble det funnet en slaggbitt og en essekake (F9 og F10).
2) Orange sand med enkelte kullspetter
3) Noe lysere område enn 1), mulig utdrett masse.

Under snitting påtreffet ca 10 steiner med 5-10 cm diameter. Struktur inneholder ikke noe kull til å kunne ha vært en smie o.l.
I profils er ø-sidene tilnærmet rett og v-sidene egg ujern.

⊗ = sand m/kullspetter

⊙ = stein

8.5. FOTOLISTE.

HMRW= Hanne Mette Rendall-Wooldridge, CM=Charlotte Melsom

Film 1 Cf30162	Motiv	Retning mot	Fotograf	Dato
36	Oppstart avdekking	Ø	CM	5/9
35	Oppstart avdekking	Ø	CM	5/9
34	Feltet etter avdekking	Ø	CM	6/9
33	Feltet etter avdekking	Ø	CM	6/9
32	S20, kokegrop, plan	Ø	CM	6/9
31	S17, avfallsgrop, plan	V	CM	6/9
30	S20 og S17, fra v., plan	N	CM	6/9
29	S16, kokegrop, plan	N	HMRW	6/9
28	S31, kokegrop, plan	N	CM	6/9
27	S36, kokegrop, plan	N	HMRW	6/9
26	Oversikt	N	HMRW	6/9
25	Oversikt	N	HMRW	6/9
24	Oversikt	N	HMRW	6/9
23	Oversikt	NV	HMRW	6/9
22	Oversikt	Ø	HMRW	6/9
21	Oversikt	V	HMRW	6/9
20	Oversikt	V	HMRW	6/9
19	S20, kokegrop, profil	N	CM	7/9
18	S17, avfallsgrop, profil	N	CM	7/9
17	S20 og S17, fra v, profil	N	CM	7/9
16	S44, stolpehull, plan	N	CM	7/9
15	S16, kokegrop, profil	N	HMRW	7/9
14	S44 og S57, fra v, stolpehull, plan	SV	CM	7/9
13	S44, stolpehull, under utgravning	SV	CM	7/9
12	S44 og S57, fra v, stolpehull, profil	SV	CM	7/9
11	S 44 og S 57, fra v, stolpehull, profil	SV	CM	7/9
10	S39, stolpehull, plan (S 16 i bakgrunn)	SV	HMRW	7/9
9	S39, stolpehull, profil	S	HMRW	7/9
8	Skaftulløks C55036/1 in situ	Ø	CM	8/9
7	S8, avfallsgrop, plan	N	CM	8/9
6	S38, stolpehull?, plan (S16 i bakgrunn)	N	CM	8/9
5	S8, under utgravning, ca 5 cm dypt	N	CM	8/9
4	S38, stolpehull, profil	N	HMRW	8/9
3	S8, under utgravning, ca 15 cm dypt	N	CM	8/9
2	S58, avskrevet, plan	S	HMWR	8/9
1	S58, avskrevet, profil	SV	HMRW	8/9

Film 2 Cf30163	Motiv	Retning mot	Fotograf	Dato
36	S42, stolpehull, plan	N	HMRW	8/9
35	S8, avfallsgrop, under utgravning	Ø	CM	8/9
34	Arbeidsbilde		CM	8/9
33	Arbeidsbilde		CM	8/9
32	S15, stolpehull, plan	N	CM	8/9
31	S42, stolpehull, profil	N	HMRW	8/9
30	S15, stolpehull, profil	N	CM	8/9

29	S41, stolpehull, plan	N	CM	8/9
28	S41, stolpehull, profil	N	CM	8/9
27	S8, n-s profil	Ø	CM	8/9
26	S8, ø-v profil	S	CM	8/9
25	S8, del 2, ca 10 cm dypt	S	HMRW	8/9
24	S43, stolpehull, plan	N	CM	8/9
23	S43, stolpehull, profil	N	CM	8/9
22	S4, avskrevet, plan	S	CM	9/9
21	S4, avskrevet, profil	S	CM	9/9
20	S8, del 2, ca 15 cm dypt	S	HMRW	9/8
19	S40, stolpehull?, plan	N	CM	9/8
18	S40, stolpehull?, profil	N	CM	9/8
17	S14, stolpehull, plan	N	CM	9/8
16	S8, del 2 ca 20 cm dypt	S	HMRW	8/9
15	S14, stolpehull, under utgravning	V	CM	9/9
14	S8, del 2, ca 25 cm dypt	S	HMRW	9/9
13	S14, stolpehull, profil	N	CM	9/9
12	S14, stolpehull, profil	N	CM	9/9
11	S23, kokegrop, plan	S	CM	9/9
10	S8, del 2, profil, vestvendt del	Ø	HMRW	9/9
9	S8, del 2, profil vendt mot nord	S	HMRW	9/9
8	S23, kokegrop, under utgravning	S	CM	9/9
7	S23, kokegrop, under utgravning	S	CM	9/9
6	S23, kokegrop, detalj brent treverk bunnen	S	CM	9/9
5	S23, kokegrop, detalj brent treverk bunnen	S	CM	9/9
4	S23, kokegrop, profil	S	CM	9/9
3	S23, kokegrop, detalj profil	S	CM	9/9
2	Arbeidsbilde		CM	9/9
1	Arbeidsbilde		CM	9/9

Film 3 Cf30164	Motiv	Retning mot	Fotograf	Dato
36	S22, ovn, plan	S	CM	12/9
35	S22, ovn, plan	Ø	CM	12/9
34	S22, under utgravning	N	CM	12/9
33	S22, ca 10 cm dypt	Ø	CM	12/9
32	S8, del 3, lag e, "tipline"	S	HMRW	12/9
31	S8, del 3, lag e, "tipline"	V	HMRW	12/9
30	S22, del av ovn,	Ø	CM	12/9
29	S22, keramikk, in situ	S	CM	12/9
28	S22, stein n-del	S	CM	12/9
27	S22, n-del, ca 20 cm dypt	Ø	CM	12/9
26	S8, n-del	S	CM	12/9
25	S8, del 3 og 2, utgravd	S	HMRW	12/9
24	S22, ovn, profil	S	CM	12/9
23	S22, ovn, profil	S	CM	12/9
22	S22, n-del, utgravd	Ø	CM	12/9
21	S49, avskrevet, profil	S	HMRW	12/9
20	Arbeidsbilde	NØ	HMRW	12/9
19	Arbeidsbilde	V	HMRW	12/9
18	S55, avskrevet, plan	V	HMRW	12/9
17	S28, stolpehull, plan	S	CM	12/9
16	S28, stolpehull, profil	S	CM	12/9

15	S55, avskrevet, profil	V	HMRW	12/9
14	S21, avskrevet, plan	N	HMRW	12/9
13	S32, kokegrop, plan	S	CM	12/9
12	S32, kokegrop, profil	S	CM	13/9
11	S37, avskrevet, plan	Ø	CM	13/9
10	S37, avskrevet, profil	Ø	CM	13/9
9	S35, avskrevet, plan	Ø	CM	13/9
8	S35, avskrevet, profil	Ø	CM	13/9
7	S59, avfallsgrop, plan	S	CM	13/9
6	S21, avskrevet, profil	NV	CM	13/9
5	S48, stolpehull, plan	S	HMRW	13/9
4	S59, avfallsgrop, profil	S	CM	13/9
3	S27, stolpehull?, plan	S	CM	13/9
2	S27, stolpehull?, profil	S	CM	13/9
1	-			

Film 4 Cf30165	Motiv	Retning mot	Fotograf	Dato
36	S30, avskrevet, plan	S	CM	13/9
35	S48, stolpehull, profil	S	HMRW	13/9
34	S30, avskrevet, profil	S	CM	13/9
33	S2, stolpehull, plan	S	HMRW	13/9
32	S2, stolpehull, profil	S	HMRW	13/9
31	S48 og S2 (fra v.), stolpehull, profil	S	HMRW	13/9
30	S22, ovn, keramikk in situ	V	CM	13/9
29	S45, stolpehull?, plan	S	HMRW	13/9
28	S45, stolpehull?, profil	N	HMRW	13/9
27	S22, ovn, under utgravning	Ø	CM	13/9
26	S22, ovn, under utgravning	N	CM	13/9
25	S46, avskrevet, plan	N	HMRW	13/9
24	S22, ovn, n-del, under utgravning	V	CM	13/9
23	S46, avskrevet, profil	N	HMRW	13/9
22	S7, stolpehull?, plan	N	HMRW	13/9
21	S7, stolpehull?, profil	N	HMRW	13/9
20	S22, ovn, profil	N	CM	13/9
19	Arbeidsbilde (befaring Tronbøl gård)	NV	HMRW	13/9
18	Arbeidsbilde (befaring Tronbøl gård)	V	HMRW	13/9
17	S1, sjakt 2, avskrevet plan	Ø	CM	14/9
16	S1, sjakt 2, avskrevet profil		CM	14/9
15	S2, grop, sjakt 2, plan	Ø	CM	14/9
14	S2, grop, sjakt 2, profil	Ø	CM	14/9
13	Sjakt 2, oversikt	NØ	CM	14/9
12	S8, del 4, plan	N	HMRW	14/9
11	S22, ovn, tømte	Ø	CM	14/9
10	S22, ovn, søndre ø-v profil	N	CM	14/9
9	S22, åpning mellom luftekanal og kammer	Ø	CM	14/9
8	S22, østlig del av luftekanal, profil	N	CM	14/9
7	S8, del 4, lag e, "tipline"	V	HMRW	14/9
6	S8, del 4, lag e, "tipline"	V	HMRW	14/9
5	S22, oversikt under utgravning	Ø	CM	14/9
4	S22, ferdig gravd	Ø	CM	14/9
3	S22, ferdig gravd	V	CM	14/9
2	S22, ferdig gravd	N	CM	14/9
1	S8, nordre del, n-profil	S	HMRW	14/9

Film 5 Cf30166	Motiv	Retning mot	Fotograf	Dato
24	S36, kokegrop, profil	Ø	CM	15/9
23	S34, avskrevet, plan	Ø	CM	15/9
22	S33, avskrevet, plan	Ø	CM	15/9
21	S26, avskrevet, plan	S	CM	15/9
20	S25, avskrevet, plan	S	CM	15/9
19	S29, avskrevet, plan	N	CM	15/9
18	S24, avskrevet, plan	N	CM	15/9
17	S56, avskrevet, plan	Ø	CM	15/9
16	S61, avskrevet, plan	Ø	CM	15/9
15	S54, avskrevet, plan	N	CM	15/9
14	S47, avskrevet, plan	N	CM	15/9
13	S50, avskrevet, plan	Ø	CM	15/9
12	S51, avskrevet, plan	Ø	CM	15/9
11	S52, avskrevet, plan	Ø	CM	15/9
10	S53, avskrevet, plan	Ø	CM	15/9
9	S6, avskrevet, plan	N	CM	15/9
8	S5, avskrevet, plan	N	CM	15/9
7	S19, avskrevet, plan	N	CM	15/9
6	S3, avskrevet, plan	N	CM	15/9
5	-			
4	S11, avskrevet, plan	Ø	CM	15/9
3	S18, avskrevet, plan	N	CM	15/9
2	S12, avskrevet, plan	S	CM	15/9
1	-			

Film 6 Cf30167	Motiv	Retning mot	Fotograf	Dato
24	S10, avskrevet, plan	S	CM	15/9
23	S13, avskrevet, plan	S	CM	15/9
22	S1, avskrevet, plan	S	CM	15/9
21	S8, avfallsgrop, nordlig ø-v profil	S	CM	15/9
20	S8, avfallsgrop, sørlig ø-v profil	N	CM	15/9
19	S8, avfallsgrop, ferdig gravd	Ø	CM	15/9
18	S8, avfallsgrop, ferdig gravd	V	CM	15/9
17	-			
16	Oversikt feltet	V	CM	15/9
15	Oversikt feltet	Ø	CM	15/9
14	Oversikt feltet	N	CM	15/9
13	Oversikt feltet	NV	CM	15/9
12	Oversikt feltet	NV	CM	15/9
11	Oversikt feltet	NØ	CM	15/9
10	Området sør for feltet	S	CM	15/9
9	Oversikt feltet	N	CM	15/9
8	Oversikt feltet	N	CM	15/9
7	Oversikt vestlig del av feltet	V	CM	15/9
6	Mannskapsbilde			15/9
5	Mannskapsbilde			15/9
4	-			
3	-			
2	-			
1	-			

8.6. ANALYSER

1. Vedart

Høeg - Pollen, 876 842 262 MVA,
Helge Irgens Høeg,
Gloppeåsen 10,
3261 LARVIK

Larvik, 10/7-07.

Til Inger Marie Berg-Hansen/Jannie Schnedler Johansen.

Analyse av 10 kullprøver fra Krakerud, 50/1, Sør-Odal kommune, Hedmark. Tiltakskode 759042.

KP 2, S 16.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 32 Betula (bjerk), 3 Fraxinus (ask) og 5 Pinus (furu). Godt daterbart materiale 2,4 g.

KP 5, S 14.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Quercus (eik).

KP 7, S 23.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Pinus (furu).

KP 9, S 22.

Det ble bestemt 10 biter. Av disse var 1 Salix/Populus (selje, vier/osp) og 9 Quercus (eik).

KP 11, S 8.

Det ble bestemt 25 biter. Alle var Quercus (eik).

KP 12, S 36.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Pinus (furu).

KP 14, S 22.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Salix/Populus (selje, vier/osp).

KP 3, S 39.

Det ble bestemt 10 biter. Av disse var 1 bark og 9 antagelig Quercus (eik).

KP 8, S 8.

Det ble bestemt 30 biter. Av disse var 10 Betula (bjerk) og 20 Quercus (eik). Godt daterbart materiale 0,2 g.

KP 15, S 8.

Det ble bestemt 25 biter. Av disse var 1 Betula (bjerk), 17 Salix/Populus (selje, vier/osp), 6 Pinus (furu) og 1 Quercus (eik).

Høeg - Pollen, 876 842 262,
Helge Irgens Høeg,
Gloppeåsen 10,
3261 LARVIK

Larvik, 14/11-07.

Til Inger Marie Berg-Hansen.

Analyse av 3 kullprøver fra Krakerud, 50/1,3, Sør-Odal kommune,
Hedmark, Tiltakskode 759042.

Fra MP 4, S22, luftekanal, C 55035/56.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 14 Betula (bjerk),
18 Quercus (eik) og 8 Pinus (furu). Godt daterbart materiale 0,1
g.

Fra MP 5, S15, Stolpehull, C 55035/74.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 20 Betula (bjerk),
7 Prunus/Sorbus (hegg/rogn), 3 Quercus (eik) og 10 Pinus (furu).
Godt daterbart materiale 0,6 g.

Fra MP 7, S42, Stolpehull, C 55035/83.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 25 Betula (bjerk)
og 15 Pinus (furu). Godt daterbart materiale 0,8 g.

Helge Irgens Høeg

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU – Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7491 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver:

Berg-Hansen, Inger M.
KHM/Fornminneseksjonen
Postboks 6762 St. Olavs plass, 0130 Oslo

DF-3899

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	¹⁴ C alder for nåtid	Kalibrert alder	δ ¹³ C ‰
T-19468	C55035/43, KP11, S-8 Del 4, lag G, Krakerud Sør-Odal, Hedmark	Trekull Eik	1.6 g	2720 ± 100	BC975-800	-26.1*
T-19469	C55035/77, KP7, S-23 Krakerud Sør-Odal, Hedmark	Trekull Furu	6.0 g	1980 ± 70	BC40-AD115	-26.1*
T-19470	C55035/79, KP2, S-16 Krakerud Sør-Odal, Hedmark	Trekull Bjørk, ask	1.5 g	2505 ± 90	BC795-410	-26.1*
T-19471	C55035/81, KP12, S-36 Krakerud Sør-Odal, Hedmark	Trekull Furu	6.0 g	1920 ± 45	AD65-135	-26.1*

Dato: 15 MAY 2008

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Fred H. Skogseth

Steinar Gulliksen

Etter at prøvene ble sendt fikk de nye undernummer, Cnummeret i denne dateringsrapporten er derfor feil.

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU – Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7491 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Berg-Hansen, Inger M.
KHM/Fornminneseksjonen
Postboks 6762 St. Olavs plass, 0130 Oslo

DF-3899

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	¹⁴ C alder før nåtid	Kalibrert alder	δ ¹³ C ‰
TUa-7221	C55035/57, KP9, S-22 Krakerud Sør-Odal, Hedmark	Trekull Selje vier/osp		2455 ± 30	BC755-415	-25.0
TUa-7222	C55035/58, KP14, S-22 Lag 3, S-del, Krakerud Sør-Odal, Hedmark	Trekull Selje vier/osp		2525 ± 30	BC785-550	-25.3
TUa-7223	C55035/85, KP5, S-14 Krakerud Sør-Odal, Hedmark	Trekull Eik		2440 ± 30	BC755-410	-25.9
TUa-7224	C55035/88, KP3, S-39 Krakerud Sør-Odal, Hedmark	Trekull Eik?		2475 ± 30	BC760-515	-28.6
TUa-7225	C55035/89, KP15, S-8 del 3, lag A, Krakerud Sør-Odal, Hedmark	Trekull Bjørk, selje vier/osp		2300 ± 30	BC395-375	-24.3

Dato: 07 JUL 2008

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Pål Johan Svanem

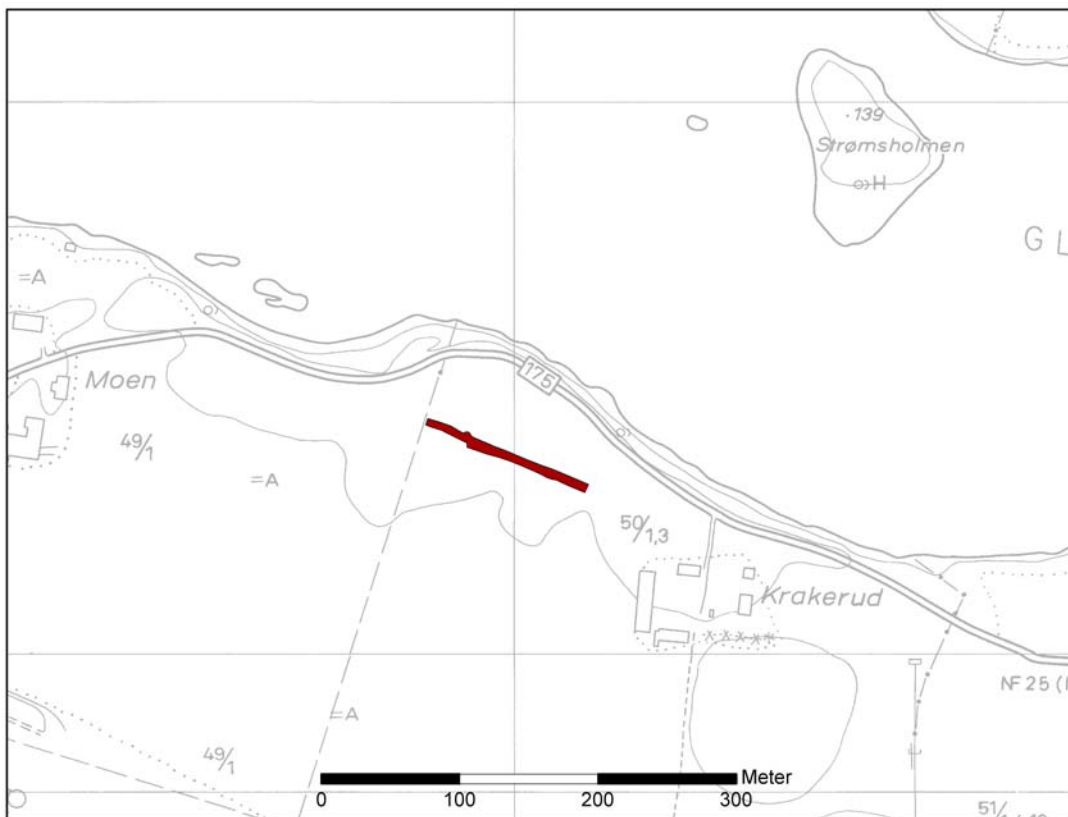

Steinar Gulliksen

Etter at prøvene ble sendt fikk de nye undernummer, Cnummeret i denne dateringsrapporten er derfor feil.

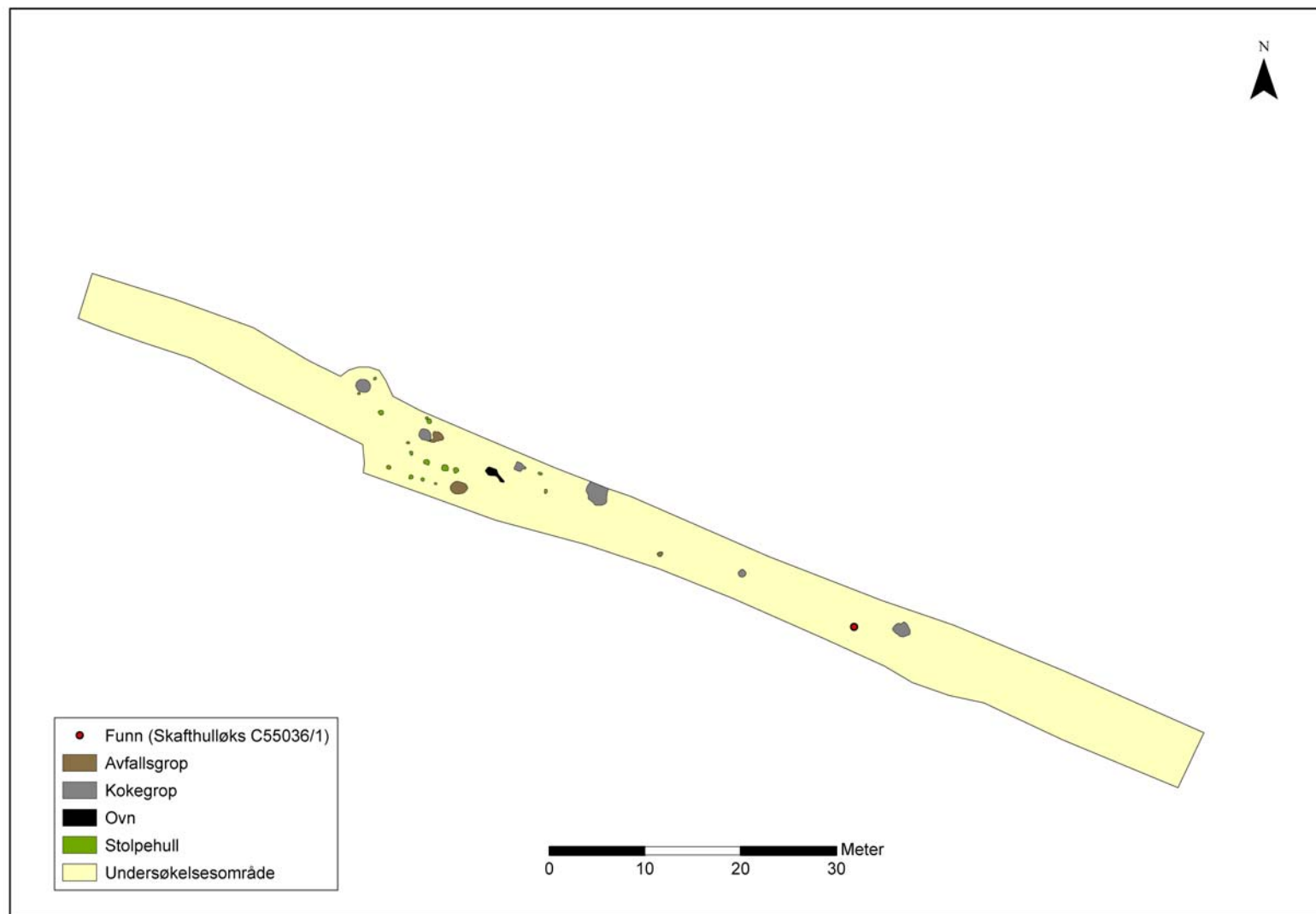

8.7. KART

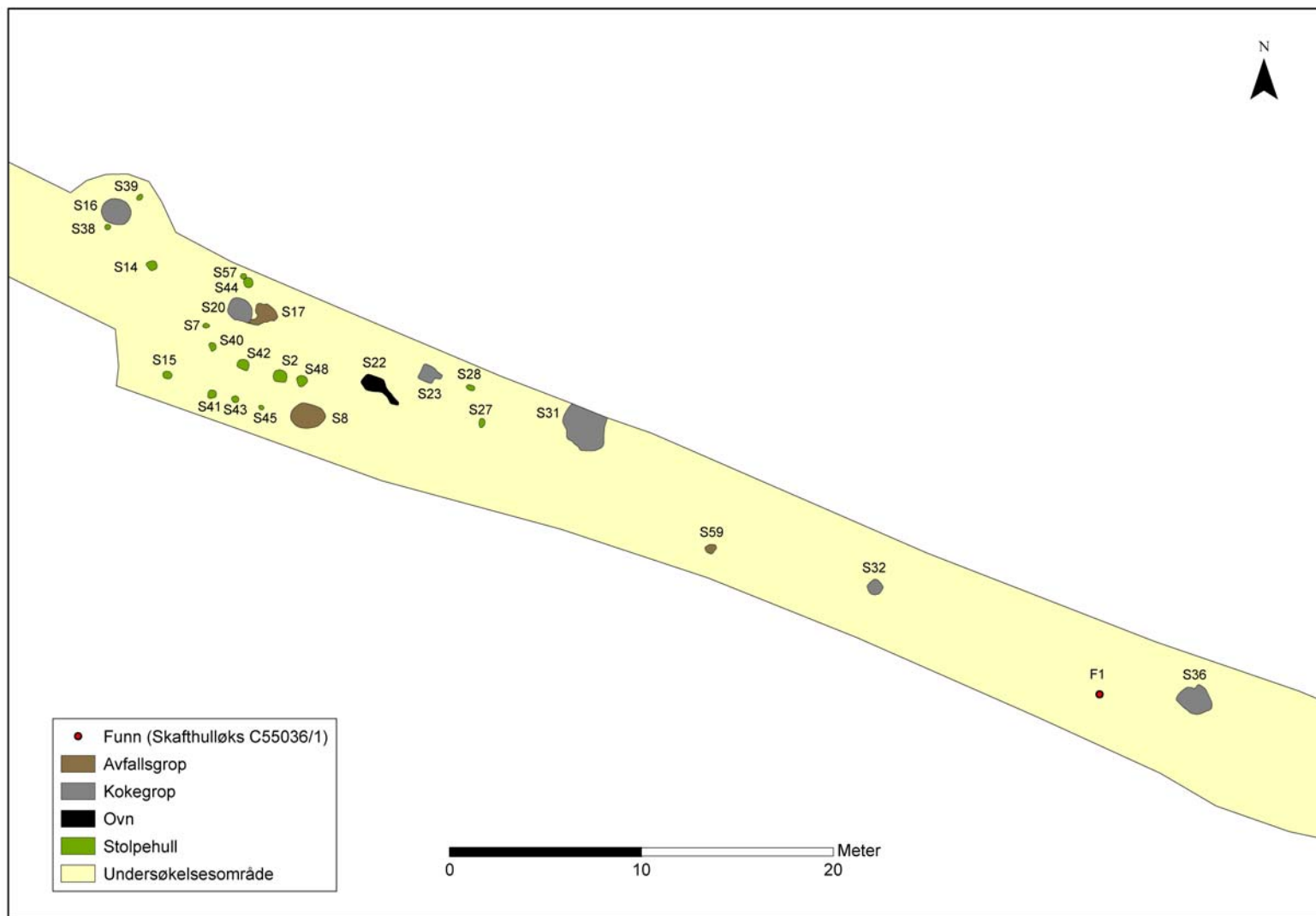
1. Oversikt over området.

2. Undersøkelsesområdet.

3. Innmålte strukturer.

8.8 TILVEKSTTEKST

C55035/1-40

Boplassfunn fra eldre jernalder fra KRAKERUD (50 /1,3), SØR-ODAL K., HEDMARK.

Arkeologiske utgravning gjennomført av Kulturhistorisk museum 5.-15.09.2005 i forbindelse med ny kommunal vannledning fra Skarnes til Sander i Sør-Odal kommune. Området er registrert av Hedmark fylkeskommune (Birkelund 2005).

Utgravningsområdet lå i et flatt parti dyrket mark på sørsiden av Glomma. Om lag 1100 kvm ble undersøkt ved hjelp av flateavdekking. Det ble påvist 26 forhistoriske strukturer, hvorav 6 kokegroper, 16 stolpehull, 3 avfallsgroper og 1 mulig keramikkovn. Alle strukturer er utgravd og det ble kun gjort funn i tilknytning til strukturer, bortsett fra et løsfunn av en skafthulløks C55036. Utgravningsfeltet ligger på sørsiden av Glomma i dyrket mark vest for gårdstunet på Krakerud 50/1,3. Alle kullprøver er vedartsbestemt av Helge I. Høeg, dateringer av NTNU (i Melsom 2008).

S8 Avfallsgrop

Strukturen er tolket som en avfallsgrop med tverrmål 182 cm og 130 cm. Strukturen ble gravd stratigrafisk i kvadranter. Det ble til sammen identifisert 8 ulike lag (A til H), hvor lag A-G var funnførende.

- 1) **Fragment** av jern. *L*: 2,0 cm. *b*: 0,4 cm. *t*: 0,3 cm. *Vekt*: 0,5 g.
- 2) **Kar** av keramikk. 172 skår av fem forskjellige kar. Grov, udekorert bergartsmagret gods, hvor de fleste skårene har avskallet overflate. 10 er randskår, 162 er fra buk eller bunn. *Mål: stl*: 4,7 cm. *stt*: 1, cm. *Samlet vekt*: 323,7 gr.
- 3) Et stykke **leirforing**. Kan stamme fra ovn. *Mål: Stl*: 3,2 cm. *Vekt*: 5,5 g.
- 4) 6 biter **brent leire**, enkelte med avtrykk av planterester. *Stl*: 2,5 cm. *Vekt*: 22,5 g.
- 5) 19 små fragmenterte **brente bein**. *Stl*: 1,0 cm. *Vekt*: 9 g.
- 6) **Kullprøve** av bjørk, selje, vier/osp, furu og eik. Fra MP9. *Vekt*: 2,2 g. Prøven er radiologisk datert på bjørk, selje, vier/osp til 2300+/-30, 395-375 calBC (TUa-7225).
- 7) **Kullprøve** fra lag B. *Vekt*: 3,1 g.
- 8) **Kullprøve** av bjørk og eik fra lag E. *Vekt*: 2,4 g.
- 9) **Kullprøve** av eik fra lag G. *Vekt*: 4 g. Prøven er radiologisk datert på eik til 2720+/-100, 975-800 cal BC (T-19468). Prøven er forbrukt ved datering.
- 10) **Makrofossilprøve** fra lag A. *Vekt*: 12,4 g.
- 11) **Makrofossilprøve** fra lag E. *Vekt*: 39, 5 g.

S22 Ovn

Strukturen er tolket som en ovn som kan ha blitt brukt til brenning av keramikk. Strukturen hadde oval form ca 140x80 cm. Mot sørvest strakk det seg en over 1 m lang og 35 cm bred luftkanal ut fra nedgravningen. Det ble identifisert 7 stratigrafiske lag i nedgravningen, i tillegg til 4 i luftkanalen.

- 12) **Kar** av keramikk. 53 skår av ett? leirkar. Kvartsmagret, grovt, svart gods. De fleste skårene er avspaltete stykker eller svært små skår. *Stl*: 4,7 cm. *Stt*: 0,8 cm. *Vekt*: 5,2 g.
- 13) 19 fragmenter **leirforing**. Noen av dem passer sammen. Rødbrunt gods magret med kvart. En flat side ses på største skårene. Største fragment er ca 7,2 x 5,4 cm. *Samlet vekt*: 101,9 g.
- 14) 48 fragmenter **brent leire**. *Vekt*: 42,4 g.
- 15) 4 små fragmenter **brent bein**. *Stl*. 0,5 cm langt. *Vekt*: 2 g.

- 16) **Kullprøve** av selje, vier/osp og eik. *Vekt:* 2,6 g. Prøven er radiologisk datert på selje, vier/osp til 2455+/-30, 755-415 calBC (TUa-7221).
- 17) **Kullprøve** av selje, vier/osp. *Vekt:* 2,6 g. Prøven er radiologisk datert på selje, vier/osp til 2525+/-30, 785-550 calBC (TUa-7222). Prøven er forbrukt ved datering.
- 18) **Makrofossilprøve** *Vekt:* 5,8 g.
- 19) **Makrofossilprøve** av bjørk, eik og furu. *Vekt:* 5 g.

Funn fra andre strukturer

Funn og prøver fra kokegroper og stolpehull. Leirskårene funnet i disse strukturene er alle av udekoreert, bergartsmagret og grovt gods. De fleste skår har avskallet overflate.

- 20) 2 bukskår av **leirkar**. *Stl:* 1,3 cm. *Vekt:* 2,8 g. Funnet i overflaten på struktur med usikker funksjon, S12.
- 21) 1 bukskår av **leirkar**. Lite skår med sotet innside og brun utside. *Stl:* 1,7 cm. *Stb:* 1, cm. *Vekt:* 2,6 g. Fra stolpehull S15.
- 22) 4 skår av **leirkar**, hvorav 1 randskår, 13 fra buk eller bunn. Enkelte skår har matskorpe. *Stl:* 2,5 cm. *Stt:* 0,8 cm. *Vekt:* 21,6 g. Fra kokegrop S20.
- 23) 1 bukskår av **leirkar**. *Stl:* 2,5 cm. *Stb:* 1,2 cm. Fra kokegrop S23.
- 24) 1 bukskår av **leirkar**. *Stl:* 1,8 cm. *Stb:* 1,0 cm. Fra stolpehull S41.
- 25) 10 skår av **leirkar** funnet av Hedmark fylkeskommune ved registreringen av området. *Vekt:* 13,4 g.
- 26) En mindre klump smieslagg og en del av essekake fra bunnen av smie. *Stl:* 7,0 cm. *Vekt:* 156 g. Fra avfallsgrop S59.
- 27) 11 fragmenter **brente bein**, alle mindre enn 0,5 cm. *Vekt:* 2,1 g. Fra kokegrop S36.
- 28) **Ubrente bein** fra hest og storfe. *Vekt:* 55,4 g. Fra kokegrop S16.

Kullprøver:

- 29) Fra stolpehull S14. Vedartsbestemt til eik. *Vekt:* 2,9 g. Prøven er radiologisk datert på eik til 2440+/-30, 755-410 calBC (TUa-7223).
- 30) Fra kokegrop S16. Vedartsbestemt til bjørk, ask og furu. *Vekt:* 6,5 g. Prøven er radiologisk datert på bjørk og ask til 2505+/-90, 795-410 calBC (T-19470).
- 31) Fra kokegrop S20. *Vekt:* 5,7 gr.
- 32) Fra kokegrop S23. *Vekt:* 2,8 gr.
- 33) Fra kokegrop S23. Vedartsbestemt til furu. *Vekt:* 81,6 g. Prøven er radiologisk datert på furu til 1980+/-70, 40 cal BC-115 calAD (T-19469).
- 34) Fra kokegrop S32. *Vekt:* 31 gr.
- 35) Fra kokegrop S36. Vedartsbestemt til furu. *Vekt:* 17,5 g. Prøven er radiologisk datert på furu til 1920+/-45, 65-135 calAD (T-19471).
- 36) Fra mulig stolpehull S38. *Vekt:* 3,9 gr.
- 37) Fra stolpehull S 39. Vedartsbestemt til bark og eik. *Vekt:* 2 g. Prøven er radiologisk datert på eik til 2475+/-30, 760-515 calBC (TUa-7224).

Makrofossilprøver:

- 38) Fra stolpehull S14. *Vekt:* 10,2 g.
- 39) Fra stolpehull S15. Vedartsbestemt til bjørk, hegg/rogn, eik og furu. *Vekt:* 6,2 g.
- 40) Fra stolpehull S42. Vedartsbestemt til bjørk og furu. *Vekt:* 10,6 g.

KOORDINATER: ØK, Prosjeksjon: NGO1948 Gauss-K; Akse 3, N: 249699. Ø: 58093.

Litteratur:

- Birkelund, Ole Ivar

2005 *Innberetning for arkeologisk undersøkelse av hovedledningsanlegg Sander-Skarnes. Krakerud. Hedmark fylkeskommune*

- Melsom, Charlotte

2008 *Rapport fra arkeologisk utgravning på Krakerud (50/ 1,3), Sør-Odal kommune, Hedmark. Kulturhistorisk museum, Oslo.*

C55036/1

Løsfunn fra senneolitikum fra KRAKERUD (50 /13), SØR-ODAL K., HEDMARK.

Kulturhistorisk museum gjennomførte en arkeologisk utgravning på gården Krakerud 50/1,3 (5-15/9-05) i forbindelse med ny kommunal vannledning fra Skarnes til Sander i Sør-Odal kommune. Utgravningsområdet lå i et flatt parti dyrket mark på sørsiden av Glomma. Om lag 1100 kvm ble undersøkt. Undergrunnen besto av fin, gul sand. Utgravningene ble gjennomført ved hjelp av flateavdekking, og med påfølgende rensing for hånd med krafse og graveskje. Skaftulløksen (C55036) ble funnet i overgangen mellom pløyelag og undergrunn. Siden den ikke ble funnet i tilknytning til noen nedgravning ble den klassifisert som et løsfunn. Det ble påvist 26 forhistoriske strukturer, derav 6 kokegroper, 16 stolpehull, 3 avfallsgroper og 1 ovn. Funnmaterialet fra disse strukturene ble katalogisert under C55035.

1) **øks** av bergart

Enkel skaftulløks. Under- og overside flat. Sidene svakt buet. Buet egg. Åpning til skaft ca 2,5 cm. Enden skadet på ene siden. Mål: Stl: 13, cm. Stb: 6,5 cm. Stt: 4,8 cm. Datering: Senneolitikum

Litteratur:

- Melsom, Charlotte

2008 *Rapport fra arkeologisk utgravning på Krakerud (50/ 1,3), Sør-Odal kommune, Hedmark. Kulturhistorisk museum, Oslo.*

Orienteringsoppgave: Utgravningsfeltet ligger på sørsiden av Glomma i dyrket mark vest for gårdstunet på Krakerud 50/1,3.

KOORDINATER: ØK, Prosjeksjon: NGO1948. Gauss-K; Akse 3, N: 249699, Ø: 58093.